

Naantali*

Tilinpäätös 2023

Kaupunginhallitus 25.3.2024

Kaupunginvaltuusto 10.6.2024

SISÄLLYSLUETTELO

Toimintakertomus	3
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
Kaupunginjohtajan katsaus	3
Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	8
Yleinen taloudellinen kehitys	13
Turun talousalueen kehitys ja kaupungin kannalta tärkeät hankkeet	14
Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	15
Olennaiset poikkeamat talousarvioon	19
Kaupungin henkilöstö	19
Ympäristötekijät	19
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	20
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	21
Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä	22
Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	23
Tilikauden tuloksen muodostuminen	23
Toiminnan rahoitus	25
Rahoitusasema ja sen muutokset	27
Kaupungin ylijäämän / alijäämän kehitys	31
Kokonaistulot ja –menot	32
Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	33
Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	33
Konsernin toiminnan ohjaus	34
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	35
Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	35
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	36
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	37
Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	43
Talousarvion toteutuminen	45
Strategiasta johdetut kaupunkitason vuositavoitteet	45
Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	
Käyttötalouden toteutuminen	
Hallintopalvelut	55
Sivistyspalvelut	91
Tekniset palvelut	122
Vesihuoltolaitos	159
Käyttötalous yhteensä - taulukot	162
Investointiosan toteutuminen	174
Tuloslaskelmaosan toteutuminen	191
Rahoitusosan toteutuminen	192
Investointien toteutuminen	193
Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	194

Tilinpäätöslaskelmat	197
Tuloslaskelma	198
Tase	199
Rahoituslaskelma	201
Konsernilaskelmat	202
Tilinpäätöksen liitetiedot	206
Eriytetyt tilinpäätökset	223
Vesihuoltolaitoksen taseyksikkö	234
Hulevesitoiminnan laskennallinen eriyty	241
Allekirjoitukset ja merkinnät	248
Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä	249
Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	250

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Kuntatalouteen kohdistui paineita - Suomi vajosi taantumaan

Suomen talous vajosi taantumaan vuoden 2023 aikana. Taantumasta taustalla oli kansainväliset kriisit kuten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, energian hinnan voimakas nousu ja inflaation kiihtyminen. Suomen Pankin mukaan bruttokansantuote supistui 0,5 prosenttia vuonna 2023 ja edelleen 0,2 prosenttia vuonna 2024. Alkuvuosi näytti kohtuulliselta, mutta talous painui enenevästi loppuvuotta kohden. Vuodelle 2025 ennustetaan 1,5 prosentin ja vuodelle 2026 puolestaan 1,3 prosentin talouskasvua eli nousua talouden taantumasta saadaan odottaa.

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2023. Alijäämä kasvaa vuonna 2024 3,5 prosenttiin heikon talous- ja työllisyyskasvun sekä hitaan verotulojen kasvun vetämänä. Julkisyhteisöjen alijäämä kohenee jatkuvuotina noin 3,0 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen, mikäli hallituksen sopeutustoimet alkavat purra sekä talous ja työllisyys alkavat kasvaa. Valtionhallinnon alijäämä pysyy mittavana läpi koko ennustejakson, eikä paikallishallinnossakaan ole odotettavissa alijäämien oikenemistä. Valtion ja paikallishallinnon alijäämien sekä hitaan talouskasvun seurauksena velkasuhde jatkaa kasvuaan, eikä se ole kääntymässä laskuun näköpiirissä olevalla talouden kehityksellä.

Talouskasvun heikkous oli 2023 hyvin laaja-alaista. Investointien määrä supistui erityisesti asuinrakentamisessa. Aiempaa korkeampi korkotasoa kannusti kotitalouksia säästämään kuluttamisen sijaan. Kohonneet hinnat ja epävarmuus tulevasta hidastivat kotitalouksien kulutuksen kasvua. Yksityinen kulutus supistui ja vaikka palkankorotukset nostivat ansioita vuonna 2023, inflaatio söi kotitalouksien reaaliansioita ja ostovoimaa. Kysyntä supistui niin teollisuudessa, rakentamisessa, kaupassa ja useilla palvelualoilla. Tämä on näkynyt erityisesti Naantalille tärkeällä matkailutoimialalla.

Talouskasvun hiipuminen näkyi työllisyystilanteessa

Talouskasvun hiipuminen vuonna 2023 näkyy työllisyystilanteessa ja työttömyys on kääntynyt tilapäisesti nousuun. Työttömyys on noussut erityisesti rakennusosalalla.

ELY-keskuksen julkaiseman työllisyyskatsauksen mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuun lopussa koko Varsinais-Suomessa 10,3 prosenttia eli 0,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin. Työttömien osuus työvoimasta oli Varsinais-Suomessa kuitenkin selvästi pienempi kuin koko maassa (11,2 prosenttia). Naantalissa työttömyysaste muihin Varsinais-Suomen kuntiin verrattuna on hyvin lähellä keskitasoa.

Naantalissa työvoima on 9 166 henkilöä, joista työttömänä oli joulukuun lopussa 721 henkilöä, eli 7,9 prosenttia. Heistä lomautettuna oli 115 henkilöä. Joulukuun aikana työttömien määrä normaalisti kasvaa marraskuuhun verrattuna ja vuonna 2023 kasvu olikin poikkeuksellisen suuri. Työttömänä oli marraskuussa 626 henkilöä, eli 6,8 prosenttia. Heistä lomautettuna oli 63 henkilöä. Lomautettujen määrä vuonna 2023 on ollut hieman korkeampi kuin edeltävänä vuonna, mutta selvästi alhaisempi kuin koronavuosina 2020 ja 2021. Lomautettuja on kuitenkin edelleen selvästi enemmän (keskimäärin 58 henkilöä) kuin ennen koronapandemiaa vuonna 2019 (keskimäärin 30 henkilöä). Joulukuussa 2023 lomautettujen määrä, ja samalla työttömyys, kasvoivat merkittävästi. Tämä johtui ensisijaisesti rakennusalan kohtaamista maanlaajuisista haasteista.

Työvoiman kysyntä on ollut vuonna 2023 merkittävästi maltillisempaa kuin edeltävänä vuonna niin Naantalissa kuin koko maakunnassakin. Vuonna 2022 avoimia työpaikkoja oli Naantalissa

keskimäärin 319 kappaletta kuukaudessa ja vuonna 2023 keskimäärin 188 kappaletta. Vuoden 2023 jokaisena kuukautena avoimia työpaikkoja on ollut merkittävästi vähemmän kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan. Marraskuussa 2023 Naantalissa oli avoimia työpaikkoja peräti 77 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Avointen työpaikkojen määrä onkin laskenut radikaalisti koko maakunnassa.

Huhtikuussa 2022 ja toukokuussa 2023 Naantalın työttömyysaste oli vain 5,9 prosenttia. Tätä ennen työttömyysaste on viimeksi alittanut kuuden prosentin rajan vuonna 2012.

Koronapandemian alun (maaliskuu 2020) ja heinäkuun 2021 välisenä aikana pitkäaikaistyöttömien määrä kaksinkertaistui. Tämän jälkeen pitkäaikaistyöttömyyden pitkän aikavälin trendi on ollut hitaasti laskeva, mutta heitä on kuitenkin edelleen Naantalissa 51 prosenttia eli 61 henkilöä enemmän kuin pandemian alkaessa. Vuoden 2023 kesää kohden pitkäaikaistyöttömien määrä nousi selvästi, mutta kääntyi kesän jälkeen loivaan laskuun, jääden kuitenkin kevättä korkeammalle tasolle.

Taantumasta huolimatta työllisyystilanteen voidaan arvioida pysytelleen kohtuullisen hyvänä. Hyvän työllisyystilanteen taustalla on suurelta osin ikäluokkien pienenemisestä ja työvoimapolusta johtuva rakenteellinen tilanne. Kohtaanto-ongelman ratkaiseminen vaatii edelleen työtä niin Naantalissa kuin koko Suomessakin.

Väkiluvun kasvu kaupunkistrategian viitoittamalla uralla

Turun seutukunnan muuttovetovoima on vahvaa. Kuntien yhteistyö on tiivistynyt ja positiivinen vire siivittää koko Turun seutua kasvuun. Naantalın väkiluku ylitti ensimmäisen kerran 20 000 asukasta vuoden 2023 aikana, mutta painui taas loppuvuonna alle 20 000 asukkaan. Naantalın väkiluku oli Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan joulukuun 2023 lopussa 19 993 asukasta. Naantalın väkiluku kasvoi vuonna 2023 143 henkilöllä. Tämä on kaupunkistrategian viitoittama ja tavoiteltu maltillinen väestönlisäys Naantalissa, johon voidaan olla tyytyväisiä.

Vuoden aikana syntyi 149 lasta. Naantalın muuttovoitto vuoden 2023 aikana oli 243 henkilöä. Kuntien välisen muuttoliikkeen muuttovoitto oli 124 henkeä ja nettomaahanmuutto 119 henkeä. Vahva muuttovoitto on jatkossakin edellytys sille, että väkiluku ja verotulokertymä pysyvät kasvussa. Luonnollinen väestönkasvu on Naantalissa vahvasti negatiivinen eli kuolleiden enemmisyys syntyneisiin nähden on 91 henkilöä. Muuttovoittoa on kuitenkin ohjattava strategisesti maankäytöllä ja kaavoituksella, jotta erityisesti varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluverkon kehitys ja investointipaineet säilyvät hallittuna.

Vuoden 2023 osalta Naantalın asunto-ohjelman tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Ennen taantumaa aloitettuja rakennuskohteita on saatettu loppuun, mikä on pitänyt asuntotuotannon vauhdissa.

Vuonna 2023 valmistui yhteensä 180 uutta asuntoa, joista 84 oli kerrostaloasuntoja, 25 rivitaloasuntoja ja 65 omakotiasuntoa ja 6 paritalotaloasuntoa. Näistä manner-Naantalissa valmistui 92 asuntoa ja Luonnonmaalla 32 asuntoa sekä muualla saaristossa yhteensä 56 asuntoa. Rakennuslupia myönnettiin 138 kappaletta, joista 49 kappaletta manner-Naantaliin, 59 kappaletta Luonnonmaalle ja 30 kappaletta muualla saaristoon.

Vuonna 2023 valmistui 84 ARA-asuntoa. Kaupunkikonserniin kuuluva Naantalın Vuokratalot Oy on panostanut ja panostaa vahvasti uusiin kohteisiin, mikä osaltaan lisää Naantalın vuokra-asumisen tarjontaa ja laadukkaan vuokra-asumisen edellytyksiä. Naantalın Vuokratalot Oy suunnittelee parhaillaan Naantalın keskustaan uutta kerrostaloa ja toteuttaa mittavaa peruskorjauskierrosta. Yhtiön kohteista vuoden 2023 aikana valmistui Nuhjalan Ruotumestarintien 1- ja 2-vaiheet eli 84 asuntoa sisältävä ARA-kohte. Muuta ARA-tuotantoa ei vuoden 2023 aikana valmistunut. Vuodelle 2024 on luvassa uusien ARA-kohteiden valmistumisia, kun TA Asumisoikeus Oy:n perhetalon kerrostalojen ja Tammiston alueen rivitalokohteiden odotetaan valmistuvan.

Kaupungin tonttivaranto Naantalissa oli vuoden 2023 lopussa 35 omakotitalotonttia, 16 asuinpientalotonttia ja lisäksi asuinkerrostaloteilla on yhteensä 12 rakennuspaikkaa. Tämä tarkoittaa yhteensä 555 asunnon tonttivarantoa. Yksityisessä tonttivarannossa oli vuoden 2023 lopussa arviolta 147 AO-tonttia, 26 AP-tonttia ja 4 AK-tonttia (rakennuspaikka), eli yhteensä 527 asuntoa. Tonttivarannossa siis yhteensä noin 1082 asuntoa.

Kaupungin asemakaavavaranto Naantalissa oli vuoden 2023 lopussa 136 omakotitalotonttia, 25 asuinpientalotonttia ja lisäksi asuinkerrostaloteilla on yhteensä 4 rakennuspaikkaa. Tämä tarkoittaa yhteensä 506 asunnon kaavavarantoa. Yksityisessä kaavavarannossa oli vuoden 2023 lopussa arviolta 44 AO-tonttia, 14 AP-tonttia ja 4 AK-tonttia (rakennuspaikka), yhteensä 304 asunnon kaavavarantoa. Asemakaavavarannossa siis yhteensä noin 810 asuntoa.

Valtakunnallisten uudistusten alueellinen toimeenpano jatkui hyvinvointialueuudistuksesta työ- ja elinkeinopalvelu-uudistukseen

Varsinais-Suomen hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023. Näin ollen vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi, kun kaupunki ei enää vastannut sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastuspalveluiden kokonaisuudesta. Naantalin kaupungin palveluksesta siirtyi vuoden vaihtuessa noin 500 henkilöä hyvinvointialueen palvelukseen ja Naantalin kaupungin budjetti enemmän kuin puolittui vuodesta 2023 alkaen. Uudistuksella oli vaikutuksia kaupungin talouden kokoon, kestävään investointitasoon ja kaupungin omistamien kiinteistöjen tulevaisuudennäkymiin.

Hyvinvointialueiden synty on ollut iso ja raskas prosessi, myös kunnissa. Naantalin kaupunki on pyrkinyt tukemaan Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta sen aloituksen aikana. Vuoden 2023 aikana hyvinvointialuetta on avustettu IT-palveluiden tuotannossa ja rakennettu yhdyspintoja paitsi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, mutta monella muulla osa-alueella. Naantalin kaupungin puolesta esitänkin kiitokseni Varsinais-Suomen hyvinvointialueen työntekijöille ja poliittiselle johdolle mutkattomasta yhteistyöstä muutoksen aikana – vaikka asiat ovat monimutkaisia, vuoropuhelulla ja yhteistyöllä on kaikesta selvitty ja ratkaisut löydetty.

Eduskunta hyväksyi keväällä 2023 lakipaketin julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä. Vastuu työnhakijoille ja työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirretään valtiolta kuntien tai kuntien yhteistoiminta-alueiden vastuulle 1.1.2025. Uudistuksella halutaan parantaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa ja nopeuttaa työllistymistä. Uudistuksen valmistelu käynnistyi Turku-vetoisesti Varsinais-Suomessa syksyllä 2023. Naantali osallistuu aktiivisesti uudistuksen valmisteluun. Yhteistoimintasopimus Turun työllisyysalueesta sekä suunnitelma työvoimapalveluiden järjestämisestä hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 9.10.2023.

Elinvoimaa parantavat hankkeet etenevät

Kaupungin tärkeimmän hankkeen, E18 Turun kehätien parantaminen TEN-T ydinverkkokäytävän vaatimuksia vastaavaksi oli vuoden 2023 ajan tiesuunnitelman laadintavaiheessa. Tiesuunnitelman laatiminen välille Raisio–Naantali aloitettiin syksyllä 2021 ja suunnitelma valmistui loppuvuodesta 2023. Tiesuunnitelma etenee Traficomien hyväksymismenettelyyn kevään 2024 aikana, kun kaikkien tiesuunnitelman alueiden kuntien asemakaavat ovat hyväksytyt. Naantalin kaupungin vaadittavat asemakaavat ovat lainvoimaiset.

Kaupunki on antanut lausunnon valtion investointiohjelmaan 2024–2031. Lausunnossa on perusteltu Raision keskustan ja Raisio–Naantali-välin investoinnin tärkeyttä ja merkitystä alueen asukkaille, elinkeinoelämälle, teollisuudelle, satamalle sekä koko Suomen huoltovarmuudelle. Lisäksi E18 tien edunvalvonnasta on laadittu edunvalvontasuunnitelma.

Vuoden 2023 aikana on valmisteltu mahdollisuutta raideliikenteen käynnistämiseen Naantalista Helsinkiin. Hanke vaatii Raisio–Naantali rataosuuden peruskorjauksen ja sähköistämisen valtion rahoituksella sekä asemalaiturin rakentamisen Naantaliin valtion ja kaupungin yhteishankkeena. Kaupunginhallitus päätti 19.12.2022 hyväksyä sopimuksen ratapihan suunnittelusta Väyläviraston kanssa. Naantalin ratapihan suunnittelu käynnistyi syksyllä 2023. Ratapihan toteuttamisen edellyttämät muutokset sisältyvät vireillä olevaan Asemanseudun ja keskustan marketalueen asemakaavamuutokseen, jota valmistellaan yhtäaikaaisesti ratasuunnitelman kanssa. Rataosuuden sähköistämisen rahoituspäätöksen eteen tehdään edunvalvontatyötä. Yhteistyö VR:n, Väyläviraston ja LVM:n kanssa on ollut hyvin aktiivista sekä infrastruktuuri-investointien että liikennöinnin edistämiseksi.

Turun kaupunkiseudun kuntayhteistyön tiivistämistä on jatkettu vuoden 2023 aikana. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä perustettiin vuoden 2022 aikana Turun, Raision, Naantalin, Kaarinan, Liedon ja Ruskon kesken. Tulevaisuuden tavoitteena on pidettävä seutuyhteistyön tiivistämistä ja seudullisten rakenteiden viemistä yhdenmukaiseen suuntaan tulosten ja vaikuttavuuden kasvattamiseksi. Seutukuntayhtymän palvelukseen rekrytoitiin vuonna 2023 seutujohtaja. Toiminta on käynnistynyt hitaan puoleisesti.

Matkailuyhteistyö Turun, Paraisten ja Naantalin kaupunkien kesken eteni vuoden 2023 aikana. Naantali liittyi em. kaupunkien yhteiseen matkailuyhtiöön Visit Turku Archipelago Oy:öön keväällä 2023. Vuoden 2023 aikana yhtiölle palkattiin toimitusjohtaja ja henkilöstö, tehtiin strategia ja käynnistettiin yhtiön toiminta. Vuoden 2024 aikana on lupa odottaa tuloksia toiminnasta.

Naantalin tavoitteena on saada keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä Nestein laajalle teollisuusalueelle uutta teollista toimintaa. Nestein jalostamoalueen kehittämiseksi perustettu määräaikainen (1.6.2021–30.6.2023) kehitysyritys Green Industry Park Oy:n toiminta sulautettiin Business Turkuun kesällä 2023. Naantalin kaupunki kävi neuvottelut maa-alueen hankkimisesta Nesteeltä takaisin kaupungin omistukseen, ja neuvottelut sinetöitiin 11.12.2023 kaupunginvaltuuston päätöksellä hankkia 21,5 hehtaaria maata Nesteeltä omistukseensa. Kyseiselle maa-alueelle vetyhanketta suunnitteleva yritys Green 2 North Energy tekee parhaillaan hankkeelleen ympäristövaikutusten arviointia.

Vuoden 2023 aikana Naantali menestyi upeasti yrittäjyyttä koskeissa kyselyissä. Varsinais-Suomen Maakuntaennuste 2023:ssa Naantali arvioitiin parhaaksi kunnaksi sekä ”Yrittäjien arviot oman kunnan yrittäjyysilmapiiristä” että ”Yrittäjien arviot oman kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä” -osioissa. Yrittäjien kanssa yhteistyössä laadittu elinvoimaohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa huhtikuussa 2023. Uusien yritysten rekisteröinti oli vilkasta vuoden 2023 aikana, uusia yrityksiä rekisteröitiin Naantaliin 140 kappaletta, mikä oli 21 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Työpaikkaomavaraisuuden parantamiseksi on silti edelleen paljon tehtävää Naantalin työpaikkaomavaraisuuden ollessa ainoastaan kuudenkymmenen prosentin tuntumassa. Suunnitteilla olevat teolliset investoinnit ovat lupaavia työpaikkaomavaraisuuden kasvattamisen ja yhteisöverotuottojen näkökulmasta.

Miten käy talouden vahvojen vuosien?

Vaikka Suomi vajosi taantumaan 2023, verotulojen hyvä kehitys jatkui vuonna 2023. Hyvä kehitys mahdollisti taloudellisen varautumisen tulevaan. Vuosi 2023 oli kaupungin talouden kannalta suotuisa: toimintatuotot ylittivät talousarvion 1,5 miljoonaa euroa. Alkuvuotta siivittivät ns. sote-häntien verotulotilitykset. Keväästä 2023 alkaen verotulot vakiintuivat ns. ”uuteen normaalitasoon”. Verotuloja saatiin 53,3 miljoonaa euroa, joka on 3,9 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Myös valtionosuuksia saatiin 0,1 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa arvioitiin.

Toimintakulut ylittävän talousarvion noin 1,2 milj. euroa. Talousarvioon varattiin 3,0 %:n palkankorotusvara, ja se riitti kesällä voimaan tulleiden palkankorotusten kattamiseen. Henkilöstömenoissa näkyi hankerahoituksella palkattu henkilökunta.

Aineiden ja tarvikkeiden ostoissa näkyy edelleen erilaisten tuotteiden (mm. elintarvikkeet ja polttoaineet) hintojen nousu.

Naantalın kaupungin hyvä talouden tilanne auttoi tuleviin vuosiin varautumisessa. Vuonna 2023 jatkettiin varautumista tuleviin, taloudellisesti haastavampiin vuosiin. Kertapoistoja tehtiin 0,9 miljoonalla eurolla. Tilikauden tulos (10,4 miljoonaa euroa) mahdollisti myös vapaaehtoisin investointivarausten tekemisen Maijamäen koulun peruskorjaukseen 7,0 miljoonan euron sekä Karvetin koulun peruskorjaukseen 3,0 miljoonan euron arvosta. Nämä toimenpiteet auttavat tulevien vuosien talouden tasapainon säilyttämisessä ja Naantalın toiminnan ja talouden jarruttamisessa kireämpiin kuntatalouden vuosiin ja sopeutumaan tulevaan tasapainotilaan. Näiden järjestelyjen jälkeen vuoden 2023 tilikauden ylijäämäksi jää 0,54 miljoonaa euroa.

Investointeja tehtiin vuonna 2023 runsaasti, peräti 15,0 miljoonaa euroa. Ne rahoitettiin lähes kokonaan tulorahoituksella. Maaliskuusta 2023 alkaen aina vuoden vaihteeseen 2024 saakka kaupunki on ollut velaton. Koko konsernia tarkastellen velkatilanne on kuitenkin aivan toinen. Kaupungin konserniyhtiöt ovat tehneet raskaita investointeja viime vuodet toiminnallisista muutoksista ja myös osin yllättävistä tarpeista johtuen. Investoinnit jatkuvat osassa yhtiöitä huoltovarmuuden varmistamiseksi, mutta velan määrään, rahoitusjärjestelyihin ja investointeihin on kiinnitetty erityistä huomiota konsernijohdossa ja konsernin tytäryhtiöissä. Kaupunginjohtaja kiittääkin tytäryhtiöiden toimitusjohtajia ja hallitusten puheenjohtajia yhteistä tulevaisuutta rakentavasta vuoropuhelusta vuoden 2023 aikana.

Kaupungin vuoden 2023 suurimmat investointihankkeet olivat seuraavat:

- Luonnonmaan perhetalon rakentaminen valmiiksi 3,7 milj. €
- Luonnonmaan perhetalon asemakaava-alueen toteuttaminen (vaihe 2), 1,0 milj. €
- Ruonan yhdystien parantaminen (kiertoliittymä ja kevyen liikenteen väylä) 1,3 milj. €
- Tullikadun saneeraus 0,64 milj. €
- Murikon asemakaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen, 0,46 milj. €
- Merisalin peruskorjauksen aloittaminen, 0,33 milj. €

Vuoden 2023 aikana teetettiin arviointi lasten määrän kehityksestä maantieteellisesti, suhteessa kaavoitus- ja tonttivarantoomme. Näin vuonna 2018 tehty palveluverkkosuunnitelma ja erityisesti sen toisen vaiheen ajantasaisuus voidaan uudelleenarvioida vuoden 2024 alussa ja investointeja suunnitella uusimpaan tietoon perustuen.

Kertapoistoilla ja investointivarauksilla on Naantalissa pyritty varautumaan tuleviin, kuntatalouden kireämpiin vuosiin. Kevät 2024 tulee osoittamaan kuntatalouden suuntaa, kun ensimmäiset luvut verotuloennusteista saadaan. Valtionosuusjärjestelmän uudistus aiheuttaa sekin omat haasteensa tulevan ennakkointiin. Naantalın lähtötilanne tulevaan on kuitenkin kaikilta osin parempi kuin keskimäärin kuntakentässä.

Haluan kiittää kaupunginhallitusta ja valtuustoa vuoden 2023 aikana tehdystä yhteistyöstä. Vuoropuhelu on ollut lisäarvoa tuovaa ja päätöksenteko eteenpäin suuntaavaa. Erityiset kiitokset lausun henkilöstöllemme, jonka päivittäinen vastuullinen työ, positiivinen asenne uudistamiseen ja luottamus yhteiseen tekemiseen kuvastavat kaikki yhteisiä arvojamme Naantalissa. Kiitos hyvästä työstä!

Laura Leppänen
kaupunginjohtaja

Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuoden 2022 luottamustoimielinorganisaatio on ohessa kuvattu 5.6.2017 voimaan tulleen hallintosäännön mukaisena. Kuntavaalit järjestettiin kesäkuussa 2021, ja toimielimet aloittivat toimintansa 24.8.2021.

Luottamushenkilöorganisaatio 2023

Toimielinten kokoonpanot ovat olleet seuraavat:

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto 1.6.2023 - 31.5.2025

pj	Vilhelm Junnila	PS
1. vpj	Jan Lindström	KOK
2. vpj	Pirjo Maja	SDP
3. vpj	Markku Tuuna	KOK

Kaupunginhallitus

Vaalikelpoisuutta kunnanhallitukseen rajoitetaan kuntalain 73 §:ssä seuraavasti:

Vaalikelpoinen kaupunginhallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) välittömästi kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö,
- 2) henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa,
- 3) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta,
- 4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta. Enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on oltava muita kuin kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Edellä 1 momentin 4 kohtaa ei sovelleta kunnan määräysvallassa olevan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäseneneen.

Kaupunginhallitus 1.6.2023 – 31.5.2025

Kaupunginhallituksessa on 11 jäsentä, joista valtuusto valitsee kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja 2 varapuheenjohtajaa. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

pj	Toni Forsblom	KOK	hvj	Pertti Arvonon	KOK
1. vpj	Jari-Antti Hörkkö	KESK	hvj	Samuli Santalahti	KESK
2. vpj	Kimmo Aho	SDP	hvj	Markus Helenius	SDP
j	Tommy Björkskog	KD	hvj	Sari Outinen	PS
j	Hanna Gustafsson	KOK	hvj	Katie Astin	KOK
j	Leena Haanpää	VIHR	hvj	Harri Palomäki	VAS
j	Sirpa Hagsberg	SDP	hvj	Kaisa Sipponen	SDP
j	Matti Naavasalo	PS	hvj	Juha Eura	PS
j	Anita Saksi	KOK	hvj	Elina Salokangas	KOK
j	Reetta Tanila-Järvinen	KESK	hvj	Annika Urpolahi	KESK
j	Tero Tavio	KOK	hvj	Anu Saarni	KOK

Kaupunginhallituksen kehitys- ja henkilöstöjaosto 1.6. 2023 - 31.5.2025

Kaupunginhallituksessa on kehitys- ja henkilöstöjaosto, jossa on 9 jäsentä ja kullakin heillä henkilökohtainen varajäsen. Jaoston jäsenten on oltava kaupunginvaltuuston jäseniä tai varajäseniä. Jäsenistä sekä varajäsenistä vähintään puolet sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava kaupunginhallituksen jäseniä tai varajäseniä taikka kaupunginvaltuuston puheenjohtajia.

pj	Kaisa Sipponen	SDP	hvj	Pirjo Maja	SDP
vpj	Juha Eura	PS	hvj	Kari Salo	PS
j	Pertti Arvonon	KOK	hvj	Jan Lindström	KOK
j	Katie Astin	KOK	hvj	Elina Salokangas	KOK
j	Hanna Gustafsson	KOK	hvj	Anita Saksi	KOK
j	Janne Muikkula	SDP	hvj	Heikki Lindgren	SDP
j	Sari Outinen	PS	hvj	Kristiina Hinkkanen	PS
j	Kaisa Vallavuori	VAS	hvj	Mikko Haapala	VIHR
j	Samuli Santalahti	KESK	hvj	Jari-Antti Hörkkö	KESK

Lautakunnat

Kuntalain 74.1 §:ssä rajoitetaan vaalikelpoisuutta lautakuntaan ja valiokuntaan seuraavasti: Vaalikelpoinen lautakuntaan ja valiokuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö,
- 2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa,
- 3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Keskusvaalilautakunta 1.6.2023 - 31.5.2025

pj	Markku Granlund	KOK
vpj	Mirja Palomäki	SDP
j	Henna Junttila	VIHR
j	Jari-Pekka Mäntylä	PS
j	Petri Vuorinen	KESK
1. vj	Lumi Sariola	VIHR
2. vj	Mirja Määttänen	KD
3. vj	Anne Linja	KOK
4. vj	Timo Saario	SDP
5. vj	Pekka Sevon	PS
6. vj	Mika Törne	KESK
7. vj	Teppo Nikulainen	VAS

Hyvinvointilautakunta 1.6.2023 - 31.5.2025

KV 28.8.2023 § 50

pj	Sami Rantanen	PS	hvj	Timo Tavio	PS
vpj	Markus Helenius	SDP	hvj	Pasi Rytönen	SDP
j	Satu Aaltonen	SDP	hvj	Leena Salo	SDP
j	Otto Lehtonen	KOK	hvj	Mika Porkka	KOK
j	Marianne Mertsola	KOK	hvj	Sari Jokinen	KOK
j	Sini Paasikivi	KESK	hvj	Miia Söderholm	KESK
j	Jutta Schwela	KOK	hvj	Katie Astin	KOK
j	Arto Sinkkonen	KOK	hvj	Timo Aro-Heinilä	KOK
j	Marko Viholainen	SDP	hvj	Lasse Uotila	SDP

Koulutuslautakunta 1.6.2023 – 31.5.2025

pj	Juha Takanen	SDP	hvj	Teemu Sundqvist	SDP
vpj	Jussi Tähti	KOK	hvj	Lauri Törnström	KOK
j	Jari Engman	PS	hvj	Virve Karvinen	PS
j	Isabella Hautala	SDP	hvj	Hannele Vienonen	SDP
j	Ismo Järvi	KOK	hvj	Frans Ekqvist	KOK
j	Markku Leivo	KOK	hvj	Janne Noppee	KOK
j	Anita Mäkilä	KD	hvj	Mika Ratilainen	KD
j	Sanni Kouki	KOK	hvj	Satu Haapalainen	KOK
j	Nina Saari	KOK	hvj	Marianne Mertsola	KOK
j	Annika Urpolahti	KESK	hvj	Heidi Virkki	KESK
j	Liisa Äikäs	VIHR	hvj	Lumi Sariola	VIHR

Saaristolautakunta 1.6.2023 - 31.5.2025**KV 18.9.2023 § 60**

pj	Lasse Valtonen	KESK	hvj	Pasi Vehmanen	KESK
vpj	Seija Salminen	SDP	hvj	Terhi Santalauoto	SDP
j	Raisa Airola	PS	hvj	Kristiina Hinkkanen	PS
j	Riitta Kemppe	KOK	hvj	Heidi Mielonen	KOK
j	Jani Laitinen	PS	hvj	Henrik Kuustonen	PS
j	Jani Ollikainen	KOK	hvj	Juha Valtonen	KOK
j	Lauri Pietikäinen	VAS	hvj	Reijo Laakkonen	VAS
j	Maarit Sainio	KOK	hvj	Anne Tirkkonen	KOK
j	Hannu Viherpuro	SDP	hvj	Jarno Mäki	SDP

Tarkastuslautakunta 1.6.2023 - 31.5.2025

Tarkastuslautakunnassa on 9 jäsentä, joista valtuusto valitsee lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Vaalikelpoisuudesta tarkastuslautakuntaan säädetään kuntalain 75 §:ssä. Tarkastuslautakuntaa koskevilla vaalikelpoisuusrajoituksilla pyritään varmistamaan hallinnon ja talouden tarkastuksen riippumattomuutta ja luotettavuutta. Samat vaalikelpoisuuden rajoitukset koskevat myös tilin-tarkastajaa.

Tarkastuslautakunnan kokoonpanoon vaikuttaa ensinnä se, että tarkastuslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja (kuntalain 121.1 §).

Vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

- 1) kunnanhallituksen jäsen,
- 2) pormestari ja apulaispormestari,
- 3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain esteellisyysperusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen,
- 4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa kunnan määräysvallassa olevassa yhteisössä tai säätiössä;
- 5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

pj	Heikki Karlsson	KOK	hvj	Keijo Maksimainen	KOK
vpj	Annika Rintamäki	SDP	hvj	Riitta Alho	SDP
j	Minna Eura	PS	hvj	Pekka Spets	PS
j	Seija Lehtonen	KOK	hvj	Kaija Saarni	KOK
j	Pekka Leinonen	VIHR	hvj	Viljo Mannerjoki	VIHR
j	Riku Luoto	SDP	hvj	Lauri Laine	SDP
j	Merituuli Mattila	KOK	hvj	Maria Virta	KOK
j	Kimmo Mäntysalo	KOK	hvj	Antti Jyväkorpi	KOK
j	Pia Puhakka	KESK	hvj	Elina Koisaari	KESK

Tekninen lautakunta 1.6.2023 - 31.5.2025

pj	Martti Jaanto	KOK	hvj	Pertti Arvonon	KOK
vpj	Heikki Lindgren	SDP	hvj	Jarno Mäki	SDP
j	Eliisa Ansamaa	SDP	hvj	Leena Salo	SDP
j	Antti Jyväkorpi	KOK	hvj	Mika Nikula	KOK
j	Eero Latvala	VIHR	hvj	Mikko Haapala	VIHR
j	Arto Lehtonen	PS	hvj	Kari Salo	PS
j	Päivi Peltola-Ojala	KOK	hvj	Anne Tirkkonen	KOK
j	Mika Ratilainen	KD	hvj	Anita Mäkilä	KD
j	Kajaja Saarni	KOK	hvj	Julia Plathin-Kankare	KOK
j	Sari Outinen	PS	hvj	Kristiina Hinkkanen	PS
j	Kaisa Suovanen	KESK	hvj	Atte Liitola	KESK

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 1.6.2023 - 31.5.2025

pj	Esa Vahtera	VIHR	hvj	Saija Porrano	VIHR
vpj	Matti Nieminen	KESK	hvj	Olavi Mäkinen	RKP
j	Ann-Mari Kymäläinen	SDP	hvj	Daniela Hanttu	SDP
j	David Mbing	PS	hvj	Lasse Nuutinen	PS
j	Julia Plathin-Kankare	KOK	hvj	Ari Juvakka	KOK
j	Osmo Salo	SDP	hvj	Hannu Viherpuro	SDP
j	Timo Tavio	PS	hvj	Raisa Airola	PS
j	Anja Toivanen	KOK	hvj	Riitta Kemppe	KOK
j	Maria Virta	KOK	hvj	Esa Paavola	KOK

Vaalilautakunta valtuustossa toimitettavia suhteellisia vaaleja varten valtuustokaudella 2021 - 2025

KV 23.8.2021 § 77

KV 29.8.2022 § 63

pj	Juha Haapakoski	KOK	hvj	Anita Saksi	KOK
vpj	Kimmo Aho	SDP	hvj	Juha Takanen	SDP
j	David Mbing	PS	hvj	Sami Rantanen	PS
j	Annika Urpolohti	KESK	hvj	Reetta Tanila-Järvinen	KESK
j	Leena Haanpää	VIHR	hvj	Lumi Sariola	VIHR

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuoden 2023 yleinen taloudellinen kehitys oli mollivoittoinen. Alkuvuonna inflaatio jatkoi laukaamista, jonka vastaliikkeenä EKP nosti ohjauskorkojaan entisestään. Korot jatkoivat nousuaan koko vuoden ja 12 kk:n euribor-korko ylitti 4,0% kesäkuussa 2023, mikä on suurin lukema vuosiin. Korkea inflaatio ja korkomarkkinan muutos lyhyellä aikavälillä jäähdytti kysynnän ja alkoi jäädyttää talouden kehitystä. Jäädytys koski paitsi yksityistä kulutusta, myös suurempia investointeja. Rakentaminen pysähtyi kokonaan uusien asuntojen osalta, koska asuntokauppa ei käynyt. Koronapandemiasta ei enää puhuta, vaan koronasta tuli yksi sairaus muiden joukossa. Ukrainassa sota jatkuu, ja sillä sekä sen johdosta asetetuilla pakotetoimilla on edelleen monenlaisia vaikutuksia maailmanmarkkinoihin. Uusi sota Lähi-Idässä syttyi, ja se vaikuttaa maailmanmarkkinoihin niin ikään. Loppuvuotta kohti inflaatio alkoi rauhoittua ja korkojen nousutahti hidastua. Suomen talous painui taantumaan loppuvuonna 2023: Tilastokeskuksen mukaan bruttokansantuotteen volyymi pieneni loka-joulukuussa 2023 0,7% edellisestä vuosineljänneksestä ja jäi työpäiväkorjattuna 1,8% vuodentakaista alemmalle tasolle. Koko vuoden bruttokansantuote supistui 1,0 %.

Eri toimialoja menneen vuoden taloudellinen tilanne on kohdellut eri tavoin:

Teollisuuden toimialoista (B–E) kemian-, metalli- sekä sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto väheni loka-joulukuussa 2023 edellisestä neljänneksestä. Metsäteollisuuden tuotanto supistui toisella ja kolmannella vuosineljänneksellä selvästi, mutta lasku pysähtyi vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä. Koko vuoden 2023 kehitystä tarkasteltaessa teollisuuden toimialoista vain metalliteollisuus sekä energia-, vesi- ja jätehuolto kasvoivat.

Rakentamisen volyymi on pienentynyt vuoden 2022 alkupuolelta lähtien ja jatkoi supistumistaan koko vuoden 2023 ajan. Erityisen jyrkässä laskussa on ollut talonrakentaminen, kun taas maa- ja vesirakentamisen kehitys on ollut vaihtelevampaa.

Kaupan toimialat supistuivat tammi-maaliskuussa 2023 huomattavasti, mutta ovat kasvaneet sen jälkeen vaihtelevasti. Kaupan volyymi jäi kuitenkin vuonna 2023 edellisvuotta pienemmäksi.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta kasvoi vuonna 2023 vahvan ensimmäisen neljänneksen ansiosta, mutta sen jälkeen suunta on näyttänyt alaspäin. Muista palvelutoimialoista informaatio ja viestintä kasvoi vuonna 2023 varsin tasaisesti, mutta liikenteen toimialan volyymi jäi toisen ja kolmannen neljänneksen kasvusta huolimatta selvästi edellisvuotta alemmalle tasolle.

Lähde: Tilastokeskus, Kansantalouden neljännesvuositilinpito 2023, 4. vuosineljännes, katsaus

Maailmantalouden myllerryksistä huolimatta kuntatalous vahvistui vuonna 2023. Syynä tähän oli hyvinvointialueuudistuksen toteutuminen, ja muutosvuonna tilitetyt edellisen vuoden suuremmalla veroprosentilla perityt verotulot. Nämä ”verotulohännät” nostivat kuntatalouden tilaa yleisesti. Eri kuntia hyvinvointialueuudistus kohteli hyvin eri tavoin – soten siirtolaskelmat perustuivat kahden vuoden (2021-2022) kustannuskehitykseen, mutta vain yhden vuoden (2022) verotulokehitykseen. Vuoden lopulla valmistui vuoden 2022 verotus, ja sen verotulokertymällä tarkistetut sote-siirtolaskelmat heikentävät kuntataloutta lisää noin 400 miljoonaa euroa, koska verotulojen tuotto vuonna 2022 olikin heikompi kuin aiemmissa laskelmissa oli arvioitu. Koska kustannukset on määritelty vuosien 2021-2022 toteutuneiden keskimääräisten kustannusten mukaisesti, ja siirtyvien verotulojen perusteet on määritelty aiemmin, ainoa joustava erä sote-erien siirrossa ovat kuntien valtionosuudet. Kunnat kantavat riskin sekä sote/pela-kustannusten karkaamisesta kahden vuoden aikana että tulopuolen pienenemisestä.

Hyvinvointialueuudistus rikkoi kuntien valtionosuusjärjestelmän, joka pitäisi ripeästi uudistaa vastaamaan kuntien nykyisiä tehtäviä. Osa kunnista joutuu nyt jopa maksamaan valtiolle siitä,

että tuottavat lakisääteisiä peruspalveluja eli näiden kuntien valtionosuudet ovat miinusmerkkiset sote-siirtolaskelmien johdosta. Kuntien talouden tasapainotilan muutos rajoitettiin kuitenkin +/- 60 euroon/asukas.

Kuntatalouden haasteet ovat edessä päin, sillä jo vuonna 2019 tilinpäätöksissä näkynyt epätasapaino ei ole pitkällä aikavälillä kadonnut minnekään. Koronatuot paikkasivat vuosia 2020-2022, ja vuosi 2023 sisälsi ”verotulohäntiä” hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Vuosi 2024 on kunnille ensimmäinen uusi normaali vuosi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, jolloin pitäisi tulla toimeen uuden normaalin mukaisilla tuloilla. Monella kunnalla se on tarkoittanut säästöohjelmien käynnistämistä. Hyvinvointialueuudistus pienensi kuntataloutta merkittävästi ja heikensi siten kuntien investointikykyä.

Naantalin lähtötilanne tiukempaan taloustilanteeseen on hyvä, mutta toimenpiteitä tulevina vuosina joudutaan tekemään jotta hyvä tilanne säilyy. Hätää ei kuitenkaan ole, vaan toimenpiteitä voidaan rauhassa suunnitella ja toteuttaa.

Turun talousalueen kehitys ja kaupungin kannalta tärkeät hankkeet

Varsinais-Suomi ja etenkin Turun seutu ovat valtakunnallisesti katsottuna vahvan väestönkasvun aluetta. Naantalin väestökehitys jatkui positiivisena – väestö kasvoi 143 henkilöllä, vaikka luonnollinen väestökehitys on 91 henkilöä miinusmerkkinen. Naantalin väestönkasvu on riippuvainen muuttoliikkeestä. Vuonna 2023 kotimaisen muuttoliikkeen lisäksi maahanmuutolla on väestökehityksessä suuri rooli. Tämä johtuu suurelta osin ukrainalaisten oikeudesta hakea kotikuntaa 1.3.2023 alkaen.

Neste Oy lopetti Naantalin öljynjalostamon toiminnan vuonna 2021. Alueelle jäi jäljelle Nesteen terminaali-, varastointi- ja satamatoimintoja. Vuonna 2022 aloitetut neuvottelut Nesteen alueen jatkokäytöstä päättyivät loppuvuonna 2023 ratkaisuun, jossa Naantalin kaupunki päätti ostaa Neste Oy:ltä 21,48 ha:n maa-alueen vuoden lopulla. Kauppa toteutuu vuoden 2024 puolella. Uusia teollisia hankkeita mm. tälle alueelle on vireillä.

Kaupungin tärkein edunvalvontahanke on ollut viime vuosien aikana E18 Turun kehätien parantamishanke, jonka tiesuunnitelman laatimisvaihe kesti lähes koko vuoden. Suunnitelma valmistui loppuvuonna 2023.

Raideliikenteen kehittäminen on noussut vahvasti keskusteluun, sekä lähiraideliikenteen että kaukojunien kääntöpaikan saamiseksi Naantaliin. Tämä vaatii kuitenkin rataosuuden perusrakennuksen sekä sähköistyksen.

Turun kaupunkiseudun kuntayhteistyön tiivistäminen jatkui vuonna 2023 Turun Seutukuntayhtymässä. Kuntayhtymän jäsenkuntina ovat Turku, Raisio, Naantali, Kaarina, Lieto sekä Rusko.

Myös matkailun osalta yhteistyö eteni Turun, Paraisten ja Naantali kaupunkien kesken Visit Turku Arcipelago Oy:n muodossa, jonka toiminta käynnistyi vuonna 2023. Vuonna 2024 yhteistyöstä odotetaan ensimmäisiä tuloksia.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa jatketaan yhteistyötä mm. yhdyspinnoilla.

TE-palvelu-uudistusta valmistellaan hyvässä yhteistyössä kuntien ja TE-toimiston kanssa siten, että järjestämisvastuu TE-toiminnasta siirtyy kuntien muodostamalle työllisyysalueelle 1.1.2025 alkaen.

Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2023 on kuntien ensimmäinen vuosi ilman sosiaali- ja terveystointia sekä pelastustointia. Vuoden vaihteessa 2023 toteutettiin historiallisen suuri hyvinvointialueuudistus, jolla oli merkittäviä vaikutuksia kuntien talouteen. Toimintakate pieneni 60,0 %, kunnallisveroprosenteista leikattiin 12,64 %-yksikköä kaikilta kunnilta, yhteisöverosta 1/3 kuntien jako-osuudesta siirtyi hyvinvointialueiden rahoittamiseen ja valtionosuuksista sote-perustein myönnetty rahoitus siirtyi hyvinvointialueiden tuloksi. Kaikkeen tähän valmistauduttiin talousarviossa niillä tiedoilla, jotka syksyllä 2022 oli käytettävissä ja arvioitavissa. Tilinpäätöksessä, kuten talousarviossakin vuodelle 2023 vertailuluvut vuoteen 2022 verrattuna ovat samassa suhteessa pienemmät. Tilinpäätöksen 2023 toimintatuotot ovat 28,2% edellisvuotta pienemmät, toimintakulut 52,3 % pienemmät.

Alkuperäisen talousarvion toimintakate oli -42,9 miljoonaa euroa ja toimintakate toteutui tuhansien eurojen tarkkuudella tavoitteen mukaisesti. Toiminnan tuottojen ja kulujen erien sisällä oli kuitenkin vaihtelua eri suuntiin. Toimintakatteeseen vaikuttavat varsinaisen toiminnan tulot ja menot eli mukana eivät ole verorahoitus (= verotulot ja valtionosuudet), rahoituserät eivätkä poistot.

Toimintatuottojen ja -kulujen muutokset verrattuna alkuperäiseen talousarvioon:

- toimintatuotot ylittyivät 1,5 miljoonaa euroa (myyntituotot +0,0 milj. eur, maksutuotot -0,1 milj. eur, tuet ja avustukset +0,8 milj. eur, muut toimintatuotot +0,8 milj. eur)
- valmistus omaan käyttöön alittui 0,3 milj. euroa
- toimintamenot ylittyivät 1,2 milj. euroa (henkilöstömenot +0,7 milj. eur, palvelujen ostot 0,0 milj. eur, aineet ja tarvikkeet -0,1 milj. eur, avustukset +0,1 milj. eur, avustukset +0,5 milj. euroa, muut kulut +0,2 milj. euroa).

Myyntitulot toteutuivat kokonaisuutena talousarvion suuruusluokassa. Sähkön välitys painui tappiolle 0,6 miljoonaa euroa, sen vaikutus näkyy myyntituotoissa sekä palvelujen ostossa. Maksutuotoissa näkyy elokuussa 2023 voimaan tulleet varhaiskasvatuksen maksujen muutosten vaikutukset, eli niitä kertyi hieman arvioitua vähemmän. Myös rakennusvalvonnan tulot jäivät arvioitua pienemmiksi, koska rakentaminen seisahtui. Tuissa ja avustuksissa on tuttuun tapaan reilu talousarvion ylitys, eli hankerahoja on myönnetty ja käytetty vuonna 2023 runsaasti. Muissa toimintatuotoissa käyttöomaisuuden myyntivoitto ylitti talousarvion 0,2 miljoonaa euroa, vaikka rakentaminen hyytyi vuoden aikana. Samoin vuokratuottoja saatiin arvioitua enemmän Varhailta.

Toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion yhteensä 1,2 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot ylittivät talousarvion 0,7 miljoonaa euroa. Ylitys koostuu pääosin hankerahoituksella rahoitetusta lisäresurssista sivistystoimessa sekä sijaiskustannusten ylityksestä. Vuoden aikana ennustettu ylityshukka ei toteutunut palvelujen ostojen sekä aineiden ja tarvikkeiden menolajeissa, vaan ne pysyivät kokonaisuutena talousarviossa. Palvelujen ostoissa sekä aineissa ja tarvikkeissa näkyi alkuvuonna yleinen hintojen nousu, joka rauhoittui loppuvuotta kohden. Avustukset ylittivät talousarvion, sillä Naantali-lisä ylittyi, mutta työllisyyspalvelujen talousarvio alittui. Myös muut kulut ylittivät talousarvion.

Toimintakate pieneni edelliseen vuoteen nähden 60,0 %.

Toimialoittain toimintakatteet toteutuivat seuraavasti:

Hallintopalvelujen ulkoinen toimintakate oli 1,2 miljoonaa euroa parempi kuin alkuperäisessä talousarviossa (ml. KOM myyntitulo sekä satama). Käyttöomaisuuden myynti ylitti talousarvion 0,2 miljoonaa euroa.

Sivistyspalvelujen toimintakate on 1,1 miljoonaa euroa huonompi kuin alkuperäisessä talousarviossa. Toimintatuotot ylittyivät 0,8 miljoonaa euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna,

joka johtuu hankerahoituksena jaettujen avustusten suuresta määrästä. Menot ylittivät 1,9 miljoonaa euroa alkuperäisestä talousarviosta.

Teknisten palvelujen (ml. vesihuollon taseyksikkö) toimintakate oli 0,6 miljoonaa euroa huomppi kuin alkuperäisessä talousarviossa. Tuotot ylittivät peräti 0,5 miljoonaa euroa ja menot ylittivät 0,2 miljoonaa euroa. Vesilaitoksen toimintakate oli 0,1 miljoonaa euroa talousarviota parempi.

Alkuperäisen talousarvion tilikauden tulos oli 6,0 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksessä tilikauden tulos on 10,4 miljoonaa euroa. Keskeiset toteutumista selittävät tekijät edellä kuvatun toimintakatteen muutosten lisäksi ovat seuraavat:

- verotulot toteutuivat 3,9 miljoonaa euroa yli talousarvion.
- valtionosuudet ja verotulokompensaatiot toteutuivat 0,1 miljoonaa euroa yli talousarvion
- Suunnitelmapoistot olivat 0,3 miljoonaa euroa budjetoitua pienemmät. Lisäksi tehtiin ker-tapoistoja ja arvonalennuksia kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti yhteensä lähes 1,0 miljoonaa euroa.
- rahoituserissä korkomenot jäivät pieniksi kun lainat maksettiin pois alkuvuonna. Sen sijaan olemassa oleva koronvaihtosopimus tuotti korkotuottoa 0,3 miljoonaa eroa muiden korko-tuottojen lisäksi.

Verotulojen toteutuminen:

Verotulot toteutuvat peräti 3,9 miljoonaa euroa talousarviota suurempina.

Kunnallisveroprosenttia laskettiin hyvinvointialueuudistuksen johdosta 12,64 %-yksikköä vuo-delle 2023, joten Naantalin veroprosentiksi muodostui 6,36%. Yhteisöverosta 1/3 siirtyi myös vuonna 2023 kunnilta hyvinvointialueiden rahoitukseen, eli kuntien jako-osuus pieneni vas-taavasti.

Hyvä työllisyys sekä muuttoliike Naantaliin on pitänyt kunnallisveron kehityksen hyvänä. Ver-tailu edelliseen vuoteen on melko hankalaa, koska veroprosentti muuttui huomattavasti ja ve-rovähennysten kohdennus kunnallisveron ja valtion verotuksen välillä muuttui. Koko maan ta-solla tulovero kasvoi 2,6% edellisestä vuodesta.

Yritysten menestys on näkynyt hyvänä yhteisöveron kehityksenä, mutta vuoden lopulla yhtei-söveroennakoiden maksu alkoi hyytyä. Tämä ennakoi huonompia uutisia yhteisöveron osalta tuleville vuosille. Yhteisöveron tason ennustaminen on hankalaa, koska siihen vaikuttaa monta muuttuvaa tekijää: yritysten maksamat verot, Naantalissa sijaitsevien yritysten maksa-mat verot sekä Naantalin osuus kaikkien kuntien jako-osuuksista. Naantalin yhteisöveron jako-osuus on pienentynyt 32 % vuodesta 2020 vuoteen 2024. Ja se laskee todennäköisesti vielä ainakin vuoden verran, koska Nesteen jalostamatoiminnan lakkautuksen vaikutus ei näy siinä vielä täysimääräisesti. Koko maan tasolla tilitetyn yhteisöveron määrä laski 5,1% edelli-sestä vuodesta.

Myös kiinteistövero kasvoi edelliseen vuoteen nähden 3,3 %. Tähän syynä on vilkas rakenta-minen sekä nousseiden rakennuskustannusten johdosta reilusti kohonneen rakennuskustan-nusindeksin vaikutus kiinteistöjen verotusarvoihin. Kiinteistöveroprosentit säilyivät aiempien vuosien tasolla. Kiinteistöveron osalta siirryttiin ns. joustavaan valmistumiseen vuonna 2020, jonka seurauksena osa vuoden 2020 kiinteistöverotuloista siirtyi tilitettäväksi vasta vuoden 2021 puolella. Sama tilitysrytmi jatkuu edelleen, ja se tuo pientä vaihtelua kiinteistöveron osu-matarkkuuteen vuosittain. Tärkeää kiinteistöveron kertymisen kannalta rakentamisen ohella on myös se, että kiinteistörekisteritiedot ovat ajan tasalla. Valtakunnallisesti kiinteistövero kas-voi 4,4% edelliseen vuoteen nähden.

TILIVUOSI	2021	2022	TA2023**	tot2023	tot vrt TA
Verolaji					
Kunnallisvero	79 344	84 773	35 791	37 322	1 532
<i>Muutos %</i>	0,9	6,8	-57,8	-56,0	4,3
Yhteisövero*	13 954	13 743	6 464	8 316	1 852
<i>Muutos %</i>	35,3	-1,5	-51,9	-39,5	28,7
Kiinteistövero	6 946	7 418	7 179	7 658	479
<i>Muutos %</i>	11,7	6,8	-3,1	3,2	6,7
VEROTULOSSI KIRJATTAVA	100 244	105 935	49 433	53 296	3 863
<i>Muutos %</i>	5,3	5,7	-53,2	-49,7	7,8

Verotulojen toteutuma on alla olevassa taulukossa, johon on merkitty myös verovuosi- ja verolajikohtaiset maksuunpanot. Varainhoitovuosien 2022 ja 2023 välillä näkyy hyvinvointialueuudistuksen aiheuttama 47,5 miljoonan euron pudotus tilitettävään kunnallisveroon. Taulukosta näkyy myös, että vuodesta 2020 alkaen muiden vuosien tilitykset ovat suuremmat kuin aiempina vuosina. Vuoden 2023 aiempien vuosien tilitykset ovat samaa tasoa kuin aiemmin, eli tässä näkyy vuonna 2023 saatavat edellisten vuosien ”verotulohännät” vielä vanhalla suuremmalla veroprosentilla. Vuosien 2019 ja 2020 kunnallisverojen tilitysrytmi muuttui pysyvästi joustavasti valmistuvan verotuksen myötä.

Kiinteistöveron tilitysrytmin muutos näkyy vuodesta 2021 alkaen, eli muiden vuosien tilitykset ovat noin 10% kokonaissummasta. Aiemmin kiinteistövero tilitettiin kunnille kokonaan ko. verovuoden aikana.

VEROTULOKOHDAN ERITTELY TILINPÄÄTÖKSEN MUKAAN (tilityksiin perustuva erittely)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
KUNNALLISVERO	67 358 693	67 237 053	69 760 181	71 891 658	74 123 941	74 045 077	78 672 495	79 344 391	84 772 949	37 322 380
- varainhoitovuodelta	61 718 377	62 180 982	63 785 045	66 502 710	69 139 802	69 043 450	71 560 700	73 322 127	77 365 110	29 503 173
- muut vuodet, netto	5 640 316	5 056 070	5 975 136	5 388 948	4 984 139	5 001 627	7 111 795	6 022 264	7 407 839	7 819 207
YHTEISÖVERO	6 010 013	7 390 989	7 044 207	7 868 231	8 839 982	9 946 814	10 309 356	13 953 522	13 743 390	8 315 813
- varainhoitovuodelta	4 547 643	5 560 470	5 120 151	5 101 265	6 885 510	7 591 556	8 188 448	10 087 308	8 019 141	4 666 075
- muut vuodet, netto	1 462 370	1 830 519	1 924 056	2 766 966	1 954 472	2 355 259	2 120 908	3 866 214	5 724 249	3 649 738
KIINTEISTÖVERO	5 959 623	6 059 709	6 210 856	6 545 506	6 599 622	6 786 388	6 219 078	6 945 886	7 418 399	7 658 110
- varainhoitovuodelta							6 119 295	6 227 071	6 777 678	7 302 702
- muut vuodet, netto							99 783	718 815	640 721	355 408
TULOVEROT YHT.	79 328 329	80 687 751	83 015 243	86 305 395	89 563 544	90 778 279	95 200 930	100 243 799	105 934 738	53 296 302

MAKSUUNPANOT VEROLAJEITTAIN VEROVUODEN MUKAAN*

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
KUNNALLISVERO	66 923 214	68 161 847	69 256 898	71 625 048	73 543 956	76 083 320	77 400 826	81 215 008	84 795 211
YHTEISÖVERO	6 319 589	7 544 259	7 900 589	7 031 820	9 015 323	9 586 503	12 095 546	15 553 142	11 950 568
KIINTEISTÖVERO	6 049 165	6 136 282	6 223 635	6 605 504	6 696 785	6 854 471	6 899 071	6 931 054	7 264 935
MAKSUUNPANO YHT.	79 291 968	81 842 388	83 381 122	85 262 372	89 256 064	92 524 294	96 395 444	103 701 225	104 012 736

Tuloveroprosentti	18,50	18,50	18,50	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Maksuunpannun kunnallisveron muutos %	1,9	1,9	1,6	3,4	2,7	3,5	1,7	4,9	4,4

Valtionosuudet:

Valtionosuuksissa tapahtui hyvinvointialueuudistuksen vuoksi paljon ja monenlaisia muutoksia. Suurin muutos on sosiaali- ja terveysperusteisesti myönnettyjen valtionosuuksien poistuminen kunnilta ja siirto osaksi hyvinvointialueen rahoitusta. Lisäksi valtionosuuksien tasoon vaikuttivat ns. sote-siirtoerät, joilla tasattiin kultakin kunnalta hyvinvointialueelle siirtyneiden menojen ja tulojen epäsuhtaa. Pysyvä muutosrajoitin tasaa järjestelmämuutosta vuosittain pienenevällä erällä vuoteen 2027 saakka.

Naantalille sote-siirtolaskelmissa pysyvä sote-muutosrajoitin kompensoi 3,2 miljoonaa euroa Naantalista hyvinvointialueelle siirtyvien tulojen enemmyyttä verrattuna siirtyviin sote/pela-

menoihin. Järjestelmämuutoksen tasauksen suurus Naantalille oli 0,6 miljoonaa euroa positiivinen vuonna 2023.

Rahoituserät:

Rahoituseristä korkotuotot sekä muut rahoitustuotot toteutuivat yhteensä 0,7 miljoonaa euroa talousarviota parempina. Mukana luvussa on korkotuotoiksi kirjatut koronvaihtosopimuksen tuottamat tuotot, kun lainaa ei ole. Erilaiset yhteisöt alkoivat maksaa peruspääomasijoituksille tuottoa korkojen noustessa, ja yleiseen korkotasoon sidotut korkotuotot kasvoivat. Korkokulut jäivät pieniksi, koska lainat maksettiin kokonaan pois alkuvuodesta. Tämä oli mahdollista erinomaisen tulorahoituksen johdosta.

Tilikauden tulos oli 10,4 miljoonaa euroa, mikä ylittää talousarvion 4,4 miljoonaa euroa. Tuloksen jälkeen tuloslaskelmassa näkyy poistoeron vähennys 66 718 euroa, joka on kahden hankkeen suunniteltu, pitkäaikainen vapaaehtoisen varauksen vähennys. Lisäksi alkaa Särkäsalmen siltainvestointiin kohdistuneen erän varauksen purkaminen, joka lisää poistoeron vähennystä 80 229,97 euroa.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä tehdään kaksi uutta vapaaehtoista investointivarausta, yhteensä 10,0 miljoonaa euroa: Karvetin koulun tulevaa peruskorjausinvestointia varten 3,0 miljoonaa euroa ja Maijamäen koulun tulevaa peruskorjausinvestointia varten 7,0 miljoonaa euroa. Vuosien 2024-2027 taloussuunnitelmassa Karvetin koulun peruskorjausinvestoinnin toteutus on ajoitettu vuodelle 2027, ja sen kustannusarvio on 3,6 miljoonaa euroa. Maijamäen koulun peruskorjausinvestoinnin suunnittelu aloitetaan vuonna ja toteutus on todennäköisesti 2028-2029. Kustannusarvio hankkeelle on 7,5 miljoonaa euroa.

Vapaaehtoisten varausten tekeminen tulee harkita erityisen huolellisesti. (*Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta, Kirjanpitolausautokunnan kuntajaosto 2016*)

Perusteet vapaaehtoisen varauksen tekemiselle vuoden 2023 tilinpäätöksessä ovat poikkeukselliset kertaluonteiset tulot, sekä tulevaisuuden mittava investointiohjelma, jonka vaikutuksia tulevien vuosien käyttötalouteen pyritään varauksella helpottamaan.

Vapaaehtoiset varaukset alkavat purkautua, kun hankkeet valmistuvat, ja purkamisen tahti on sama kuin ko. hankkeen poistosuunnitelma. Rakennusten osalta poisto-aika on 30 vuoden tasapoisto. Vapaaehtoisen varauksen purku keventää investointien poistojen vaikutusta, vaikka näkyikin omalla ”poistoeron vähennys” -rivillä tilikauden tulos -rivin jälkeen. Varauksen purku parantaa vuosittain tilikauden yli-/alijäämää koko poistoajan. Se ei kuitenkaan ratkaise talouden epätasapainoa, joka syntyy vuosikatteen suhteesta poistoihin.

Investointimenojen toteutuminen:

Investointimenot olivat alkuperäisessä talousarviossa 17,7 miljoonaa euroa, muutettu talousarvio 15,3 miljoonaa euroa ja rahoituslaskelman mukainen toteutuma on 15,0 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 avaavaan taseeseen tuli tehdä seuraavat hyvinvointialueuudistuksesta johtuneet muutokset:

- sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen irtain omaisuus siirtyi hyvinvointialueelle korvauksetta, vaikutus -504 064,50 euroa
- Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän sekä Varsinais-Suomen Erityshuoltopiirin kuntayhtymän omistukseen oikeuttavat osakkeet tuli poistaa taseen osakkeista ja osuuksista, vaikutus -6 340 101,70 euroa
 - ➔ nämä kirjattiin alas kunnan peruspääomaa vastaan, eli kunnan peruspääoma pieni vastaavasti
- sosiaali- ja terveystoimen hyvinvointialueelle siirtyvien työntekijöiden lomapalkkavelkaa ei maksettu rahana hyvinvointialueille, vaikutus +3 728 268,89 euroa
- vapaaehtoisen kuntayhtymän (Varsinais-Suomen Lastensuojeluky) peruspääoman muutos 43 665,28 euroa

- nämä erät kirjattiin myös kunnan peruspääomaa vastaan, mutta sen vaikutus on peruspääoma kasvattava
- muutosten nettovaikutus omaan pääomaan on 3,1 miljoonaa euroa

Olenaiset poikkeamat talousarvioon

Selvitys määrärahojen toteutumisesta ja käsittelemättömistä ylityksistä on tilinpäätöksen liitteessä ”Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta”.

Vuoden 2023 sitovuustaso valtuustoon nähden on käyttötaloudessa ollut toimielintaso ja hallintopalveluissa toimialan taso. Investoinneissa sitovuus on edelleen hankekohtainen. Käsittelemättömät määrärahaylitykset esitetään hyväksyttäväksi tilinpäätöksen osana.

Toimielinten selvitykset toiminnan sisällöstä ja tavoitteiden toteutumisesta ovat tulosalue- tai investointikohtaisessa toteutumisvertailussa.

Kaupungin henkilöstö

Henkilöstökertomuksen mukaan Naantalin kaupungilla työskenteli vuoden 2023 lopussa yhteensä 628 (2022, 1026) vakituista viran- tai toimenhaltijaa. Määräaikaista henkilökuntaa oli 188 (323). Vakanssien määrät 31.12.2023 olivat seuraavat; virkoja 243 ja toimia 426 ml. tuntipalkkaiset, yhteensä 669 (1089).

Henkilöstöasioita tarkastellaan yksityiskohtaisemmin henkilöstökertomuksessa.

Vuoden 2023 tuloslaskelman mukaiset ”Palkat ja palkkiot” olivat 31,9 miljoonaa euroa (2022 50,0). Luku kattaa myös vesilaitoksen.

Henkilöstömenot, milj. euroa ja muutos-%

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2020	2021	2022	2023
54,6	53,5	52,6	51,7	50,7	52,4	54,8	56,4	59,5	62,2	39,5
2,2	-1,9	-1,7	-1,6	-2,0	3,3	4,6	2,9	5,5	4,7	-36,5

Ympäristötekijät

Kaupunki ei seuraa kirjanpidossa ympäristökuluja tai -tuottoja erikseen vaan ne sisältyvät toiminnoittain menoihin ja tuloihin.

Naantalin kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 16.3.2020 § 20 kaupungin ympäristöohjelman vuosille 2020–2024. Ohjelman strategiset tavoitteet ja toimenpiteet liittyvät ilmastonmuutoksen hillintään, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, Saaristomeren tilan parantamiseen ja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaiseen toimintaan. Yksittäisten toimenpiteiden toteutumisesta seurataan tilinpäätöksessä hallintokunnittain.

Kaupunki on liittynyt vuonna 2021 Suomen ympäristökeskuksen koordinoimaan *Kohti hiili-neutraalia kuntaa* (HINKU)-verkostoon, jossa tavoitellaan 80 prosentin päästövähennyksiä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Kaupungin osallistuminen muihin ylikunnallisiin ympäristöhankkeisiin on selostettu ympäristösuojelun tulosalueella.

Naantalin alueella kiinteistöjen jätehuollon järjestää Lounais-Suomen Jätehuolto Oy.

Kaupunki ostaa kunnalliseen viemäriin päätyvien jätevesien puhdistuspalvelut Turun Seudun Puhdistamo Oy:ltä ollen samalla yhtiön osakkaana.

Kaupungilla on hoidossaan entinen Isosuon kaatopaikka. Lounais-Suomen Jätehuolto Oy on lopettanut kaatopaikan jälkihoitoon tarvittavien varojen keräämisen sen kaatopaikkaomistajakunnilta.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n ja Salon Kaukolämpö Oy:n perustama energiayhtiö Lounavoima Oy on rakennuttanut Salon Korvenmäkeen ekovoimalaitoksen, jossa hyödynnetään lähienergiaksi asukkaille ja yrityksille Lounais-Suomen Jätehuollon alueen kierrätyskelvotonta polttokelpoista jätettä. Laitos on vihitty käyttöön 17. marraskuuta 2021. Ekovoimalaitos korvaa perusenergian tuotannossa fossiilisia polttoaineita, mikä tekee energiasta aiempaa ympäristöystävällisempää.

Turun Seudun Energiatuotanto Oy, jossa kaupunki on osakkaana, on rakennuttanut monipolttoainevoimalan, jonka käyttöönotto tapahtui loppuvuodesta 2017. Ko. voimalan yksi tavoite on lisätä uusiutuvan energian käyttöä. Voimalaitoksella on otettu käyttöön savu kaasulauhdutin, joka parantaa voimalaitoksen hyötysuhdetta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen valtionosuuksien taso saattaa vielä muuttua. Vuoden lopulla selvinnyt lisäleikkaustarve, yhteensä 400 miljoonaa euroa, vaikuttaa merkittävästi valtionosuuksiin vuosina 2025-2027, mikäli sitä ei kunnille kompensoida. Ratkaisu asiaan saataneen keväällä 2024.

Kaupungin kyky huolehtia talouden tasapainosta ja toteuttaa suunnitellut investoinnit olivat 2023 erinomaiset. Kaupungin kymmenen edellistä tilinpäätöstä ovat olleet ylijäämäisiä. Emokaupunki on vuoden vaihtuessa velaton, ja vuoden 2023 investoinnit katettiin kokonaan tulorahoituksella. Kuntatalouden haasteet ovat kuitenkin edessäpäin, myös Naantalissa. Vuosi 2024 on ensimmäinen ns. normaali vuosi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Koronatukia tai vanhojen vuosien verotulohäntiä ei aiempien vuosien tapaan enää tule, joten kuntien on tultava toimeen omillaan. Valtionosuuksien tasosta tulevina vuosina epävarmuus jatkuu, ja valtionosuusuudistus tulee voimaan vuonna 2026. Talouden taantuma vaikuttaa työllisyyteen sekä yritysten menestykseen, ja sitä kautta viiveellä kuntien saamiin verotuloihin. Naantalin kuntakohtainen osuus yhteisöverosta on laskenut 32 %-yksikköä vuodesta 2020, ja tässä näkyy mm. Neste Oyj:n jalostamatoiminnan loppuminen Naantalissa. Myös kiinteistöverouudistus on saanut uutta vauhtia, ja sen vaikutukset veronsaajiin ovat hämärän peitossa. Kokonaisuutena sen johdosta kiinteistöverotulojen ei ennakoita merkittävästi nousevan, koska uudistuksen tavoitteena on pitää kiinteistöveron taso kokonaisuutena ennallaan. Veronmaksaja- ja veronsaajakohtaisesti muutoksia voi kuitenkin tulla suuntaan ja toiseen. Monta muutosta tulopuolen eriin on vireillä, ja niiden lopputulema tuo epävarmuutta tulevaisuuden arviontiin.

Inflaatio on rauhoittunut aiemmasta, ja hintojen nousukiito on hiljentynyt. Menojen taso kuitenkin nousi pysyvästi. Henkilöstökustannusten nousu on kovaa kuluvana vuonnakin. Työehtosopimukset ovat voimassa helmikuuhun 2025 ja sen mukaiset, kuluvan vuoden palkantarkistukset realisoituvat kesällä. Kustannusten kasvun hillintä on tulevina vuosina välttämätöntä, ja uusien pysyvien menojen muodostumista tulee välttää. Koska investointiohjelma jatkuu mittavana, poistojen suhde vuosikatteeseen alkaa painua ja se vaikuttaa talouden tasapainon mittareihin.

Verotulojen kehitys on ollut hyvää, ja kunnallisveron osalta samaa kehitystä tukee vahva työllisyystilanne. Yritysten kannattavuus on kuitenkin kustannusten nousun myötä kaventunut, ja sen vaikutus yhteisöveroon jää pitkällä aikavälillä nähtäväksi.

Toiminta- ja taloussuunnitelman 2024 – 2027 mukaan kaupungilla on mahdollisuudet toteuttaa suunnitelmakauden mittavat, 67,4 miljoonan euron suuriset bruttoinvestoinnit siten, että velkamäärän lisäys pysyy kohtuullisena. Tämä vaatii kuitenkin jo olemassa olevan suunnitelman mukaan toimenpiteitä menojen sopeuttamiseksi ja tulopohjan vahvistamiseksi.

Positiivisesta väestökehityksestä tulee huolehtia, ja tämä on haastavaa olemassa olevan ikärakenteen ja sitä kautta luonnollisen väestönkasvun negatiivisuuden vuoksi. Väestönkasvu edellyttää vahvaa muuttoliikettä Naantaliin.

Vuonna 2023 toteutunut suunnitelman mukaisten poistojen taso oli hieman matalampi kuin vuoden 2023 talousarviossa arvioitujen poistojen suuruus. Vuonna 2023 toteutuneiden hankkeiden poistot alkavat vuonna 2024, joten poistotaso nousee jälleen. Poistotaso kasvaa mittavan investointiohjelman myötä koko suunnitelmakauden. Tähän on pyritty valmistautumaan siivoamalla käyttöomaisuuskirjanpitoa sekä tekemällä investointivarauksia.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Vaikka vuosi 2023 meni jälleen taloudellisesti paremmin kuin odotettiin, on taloussuunnitelmassa 2024-2027 arvioitu toiminnan muutoksen vaikutuksia. Talouden taantuma ja sen jälkeenkin hidas kasvu tuo haasteita. Työllisyys on säilynyt hyvänä tähän asti, mutta joulukuussa 2023 nähtiin siinä käänne huonompaan suuntaan. Ukrainan sota ja sen pitkittyminen on edelleen epävarmuustekijä moneen asiaan. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus vapaisiin vakansseihin sekä asiantuntijatehtäviin on vaikeutunut entisestään ja tulee olemaan jatkossakin suuri haaste. Sijaisuuksien täyttäminen on ollut haastavaa jo aiemmin. Korkotason nousu oli vuosina 2022-2023 hurjaa verrattuna aikaisempaan vuosikymmeneen. Naantalissa korkokulkuista ei ole ollut huolta pienen tai olemattoman lainamäärän vuoksi, mutta tulevana vuosina lainamäärä kasvaa mittavan investointiohjelman jatkuessa. Korkojen nousuun on varauduttu pitkäaikaisella koronvaihtosopimuksella, joka pitää 10 miljoonan euron lainojen korot 1,27 %:ssa vielä vajaat 10 vuotta.

1.1.2023 toteutunut hyvinvointialueuudistus muutti merkittävästi kaupungin toimintaa ja talouden suuruusluokkaa sekä toi uusia rajapintoja kuntien ja hyvinvointialueen välille. Kunnissa odotetaan Varhan linjauksia tulevaisuuden palveluverkosta, ja jo nyt pohditaan mitä mahdollisille sote-toiminnoista tyhjiksi jääville kiinteistöille voidaan tehdä. Tässä on riski vuokratulojen osalta, ja kiinteistöjen jatkojalostus voi olla haasteellista. Lisäksi Varhan käyttöön jäävät kiinteistöt tulee yhtiöittää viimeistään vuonna 2026.

TE-palvelu-uudistus tulee voimaan 1.1.2025, jolloin TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kuntien muodostamille 20 000 työllisen työvoima-alueille, ja samalla kuntien rahoitusvastuu TE-järjestelmästä kasvaa. Naantali kuuluu Turun työvoima-alueeseen, ja sen valmistelut ovat käynnissä. Millaiseksi toiminta muotoutuu ja riittääkö toimintaan saatava valtionosuus kattamaan toiminnasta aiheutuvat kustannukset, se selviää vasta työvoima-alueen ensimmäisen toimintavuoden jälkeen. Lisäksi kuntien rahoitusvastuu työttömyysturvasta laajenee. Lähtötilanteessa laajennus katetaan valtionosuuksin, mutta tätä ei tarkisteta työttömyyden muuttuessa suuntaan tai toiseen. Kunnat kantavat siis jatkossa työllisyyden suhdanneriskiä aivan uudella tavalla, ja vaikutusmahdollisuudet tähän ovat rajalliset.

Valtakunnan hallitus joutuu tasapainottamaan julkista taloutta, ja paineet kuntien valtionosuusjärjestelmää kohtaan ovat olemassa, sekä järjestelmän uudistamisen että tuen tason kokonaismäärän osalta. Lisäksi kiinteistöverouudistus on saanut uutta vauhtia, ja se on tulossa lausuntokierrokselle alkuvuodesta 2024.

Kaupungin asukaskohtainen velkamäärä 31.12.2023 on nolla euroa. Hyvä tulokehitys mahdollisti aiempien velkojen poismaksun alkuvuonna 2023. Tilanne velkaantumisen suhteen on Naantalissa merkittävästi parempi kuin kunnissa keskimäärin. Kaupungin korkoriskiä ei voida pitää kovin suurena kaupungin taloudellinen kantokyky huomioon ottaen, vaikka voimassa olevan investointisuunnitelman rahoitustarve todennäköisesti ylittää merkittävästi poistorahoituksen tason. Korkomarkkinoiden muutos vuonna 2022 on ollut huomattava ja pitkään jatkuneet nollakorkojen ajat ovat ohi. Korkoriski on hallinnassa ja sitä tarkastellaan jatkuvasti osana kaupungin kokonaistaloutta.

Tiedossa ei ole sellaisia vahinkoriskejä, jotka poikkeaisivat noin 20 000 asukkaan kuntien tavanomaisesta tilanteesta.

Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan organisointi

Sisäistä valvontaa suoritetaan johtamiskäytäntöjen osana, jolloin johto seuraa esimerkiksi määrärahojen käyttöä, erilaisten rakentamis- ja muiden suunnitelmien laadintaa ja päätösten toimeenpanoa.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa ei havaittu tilikauden aikana puutteita.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Kaupunginhallitus seuraa koko kaupungin osalta taloutta ja rahaliikennettä kuukausittain. Ennusteet koko kaupungin kehityksestä laaditaan kvartaaleittain (maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun lopun tilanteesta), ja ne toimitetaan kaupunginvaltuustolle tiedoksi. Kesäkuun lopun tilanteen raportti on laajempi osavuosisikatsaus, johon liitetään myös tytäryhteisöjen tiedot kuluva vuodesta ja ennuste koko vuoden kehityksestä. Lisäksi toimialojen johtoryhmät tekevät omaehtoista seurantaa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunginjohtajan johtoryhmä toimii riskienhallinnan johtoryhmänä. Kaupungissa toimii tietoturva- ja tietosuojaryhmä, joka keskittyy näiden asioiden seurantaan ja kehittämiseen. Kaupungin riskienhallintapolitiikka on hyväksytty kaupunginhallituksessa syksyllä 2014. Riskienhallintapolitiikka on tarkoitus päivittää vuoden 2024 aikana osana muiden ohjaavien sääntöjen uudistusta. Varautumisen merkitys on korostunut edelleen vuoden 2023 aikana.

Syksyllä 2022 hyväksytyn uuden kaupunkistrategian yhteydessä tehtiin riskianalyysia strategisista riskeistä. Jatkossa strategisten riskien arviointi tehdään vuosittain talousarvion suunnitteluprosessin aluksi.

Voimassa olevan vakuutus sopimuksen osana on edellytetty, että sopimuskauden aikana tehdään yhteistyönä kaupungin riskianalyysia ja sen päivitystä. Riskianalyysin tavoitteena ei ole projektiluontoinen työ vaan saada riskianalyysin päivittäminen osaksi kunkin toimialan ja yksikön vuosirutiinia sekä päivittää arviot aina merkittävän toimintaympäristön muutoksen perusteella. Riskianalyysin laadintaa pyritään kehittämään työvälineiden osalta helpommaksi. Vakuutusten kilpailutusprosessi on parhaillaan käynnissä.

Toimialat ovat suorittaneet riskienhallinnan tilan itsearvioinnin. Yhteenvedon perusteella voidaan sanoa riskienhallinnan tilan olevan edellisvuoden tasolla.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

KOY Virastotalon purkamisesta ja fuusioimisesta kaupunkiin tulee suunnitelmakaudella kaupungin taseesta alaskirjattavaa noin 1,0 miljoonaa euroa, mutta KOYstä siirtyy kaupungille vastaava määrä peruspääomaa. Merkittävää tulosvaikutusta tästä ei ole odotettavissa. Osa KOYn osakkeiden arvosta alaskirjattiin kertapoistona tässä tilinpäätöksessä. Tiedossa ei ole muita omaisuuskohteita, joiden hankinnan tai luovutuksen yhteydessä voisi syntyä menetyksiä. Tiedossa ei ole myöskään syitä, joiden perusteella omaisuuden arvo tai käyttöarvo alenisi tavanomaista enemmän lähitulevaisuudessa tai syitä, joiden perusteella kaupunki voisi joutua korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Hyvinvointialueuudistuksessa luovutettiin irtainta omaisuutta korvauksetta hyvinvointialueelle. Lainsäädännön ja kirjausohjeiden mukaisesti ne on kirjattu alas peruspääomaa vastaan vuoden 2023 avaavassa taseessa.

Sopimustoiminta

Ohje sopimusjohtamisen ja sopimushallinnan järjestämisestä on hyväksytty kaupunginhallituksessa 2017. Uusi sopimushallinnan sovellus on otettu käyttöön vuoden 2022 kuluessa.

Kaupungin sopimushallinnassa on jokaisella sopimuksella vastuuhenkilö ja sopimushallintaan on mahdollista laittaa vastuuhenkilölle hälytys, mikäli sopimus edellyttää reagointia esimerkiksi tietyn päivämäärän suhteen.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäistä tarkastusta suorittaa controller kaupunginjohtajan alaisuudessa ja työsuunnitelman hyväksyy kaupunginhallitus. Controller avustaa konsernijohtoa kaupunkikonsernin toiminnan seurannassa.

Controller raportoi kerran vuodessa kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle tarkastuksen tulokset. Raportti sisältää merkittävimmät havainnot.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Talousarvion mukaisen tuloksen muuttumiseen vaikuttaneet keskeiset tekijät on kuvattu edellä kappaleessa ”Olellaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa”.

Taulukko sisältää kaupungin ja taseyksiköiden luvut ilman sisäisiä ja keskinäisiä eriä. Eriytetyt tulos- ja rahoituslaskelmat sekä taseet esitetään erikseen jäljempänä toimintakertomuksessa.

Tunnuslukujen asukasmäärä 31.12.2023 eli 19 993 asukasta on Tilastokeskuksen julkaisema ennakkoväkiluku vuoden vaihteen tilanteesta. Aiempien vuosien luvut Tilastokeskuksen julkaisemia vuoden viimeisen päivän lukuja.

KAUPUNKI YHTEENSÄ		
TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
1 000 euroa	2023	2022
Toimintatuotot	23 187	32 293
Valmistus omaan käyttöön	420	618
Toimintakulut	-66 527	-140 342
Toimintakate	-42 920	-107 430
Verotulot	53 296	105 935
Valtionosuudet	8 915	21 116
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	802	735
Muut rahoitustuotot	1 302	1 763
Korkokulut	350	-356
Muut rahoituskulut	0	1 028
Vuosikate	21 744	22 791
Poistot ja arvonalentumiset	-11 354	-14 071
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	10 390	8 719
Tilinpäätössiirrot*)	-9 853	-7 933
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	537	786
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / toimintakulut, %:a	35,1	23,1
Vuosikate / poistot, %:a	191,5	162,0
Vuosikate, euroa / asukas	949	956
Asukasmäärä	19 993	19 850

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja rahoitus on riittävä.

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulo- ja rahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo- ja rahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukasluvua tilikauden lopussa.

Tuloslaskelma sisältää useita tilinpäätössiirtoja, joiden erittely *) on seuraava:

Tilinpäätössiirrot, erittely	euroa	selitys
Poistoeron lisäys	-1 300 000,00	Särkänsalmen siltahankkeeseen tehdyn investointivarauksen siirto varauksista poistoeroksi (taseen erästä toiseen, ei tulosvaikutusta)
Poistoeron vähennys	147 017,97	poistoeron vähennys, kasvanut Särkänsalmen siltahankkeen valmistuttua
Poistoeron lisäys ja vähennys	-1 152 982,03	edelliset yhteensä
Varausten lisäys	-10 000 000,00	Uudet investointivaraukset: Karvetin koulun peruskorjaus 3,0 milj. euroa ja Maijamäen koulun peruskorjaus 7,0 milj. euroa
Varausten vähennys	1 300 000,00	Särkänsalmen siltahankkeeseen tehdyn investointivarauksen siirto varauksista poistoeroksi (taseen erästä toiseen, ei tulosvaikutusta)
Varausten lisäys ja vähennys	-8 700 000,00	edelliset yhteensä
Tilinpäätössiirrot yhteensä	- 9 852 982,03	

Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella. Tarkastelu tapahtuu rahoituslaskelmakaavan ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Vuonna 2023 tunnusluvut ovat vahvistuneet verrattuna edelliseen vuoteen, vaikka tunnusluvut olivat jo silloin hyvällä tasolla. Lainanhoitokate-tunnusluku näyttää oudolta, koska sen laskennassa mukana pitäisi olla lainanlyhennykset, mutta kun lainaa ei ole, ei ole lyhennyksiäkään. Kassa riittää yli kuukaudeksi, mikä selittää velattomuuden. Investoinnit kyettiin rahoittamaan kokonaan tulorahoituksella. Tämän mahdollisti vahva vuosikate, ja investointimenojen pysyminen muutetussa talousarviossa.

KAUPUNKI YHTEENSÄ		
RAHOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT	2023	2022
1 000 euroa		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	21 744	22 791
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 330	-2 503
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-15 036	-23 140
Rahoitusosuudet investointeihin	52	23
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 488	1 661
Toiminnan ja investointien rahavirta	6 918	-1 168
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-120	0
Antolainasaamisten vähennykset	392	351
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Kunnalta saatujen lyhytaik. lainojen muutos		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 500	-6 500
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 071	5 248
Rahoituksen rahavirta	-7 299	-901
Rahavarojen muutos	-381	-2 069
Rahavarat 31.12.	7 237	7 618
Rahavarat 1.1.	7 618	9 687
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€	16 606	11 212
Investointien tulorahoitus, %:a	145,1	98,6
Laskennallinen lainanhoitokate	63,1	22,2
Lainanhoitokate	63,1	22,2
Kassan riittävyys, pv	32,2	17,1
Asukasmäärä	19 993	19 850
Laskennallinen lainanhoitokate=lainanhoitokate, koska vieras pääoma koostuu lyhytaikaisista kuntatodistuksista.		
Lainanhoitokatteessa on lyhennysmääränä käytetty 1/8-osaa lainamäärästä, koska vieras pääoma koostuu lyhytaikaisista kuntatodistuksista.		

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirta -väli tuloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulo-rahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulo-rahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteen lisäksi lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Kunta voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoitokatteen.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$ Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavariihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä: Tuloslaskelmasta: Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön Korkokulut Muut rahoituskulut Rahoituslaskelmasta: Investointimenot Antolainojen lisäys Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset) Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimena 30 pv.

Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

Kuntajaoston taseen laatimisesta antaman yleisohjeen mukaisesti tarkemmin eritelty, sentin tarkkuudella laadittu tase esitetään tilinpäätöksen tilinpäätöslaskelmat-osassa.

Aiemmin mainitut, hyvinvointialueuudistuksen aiheuttamat kirjaukset näkyvät useammassa tase-erässä.

TASE, kaupunki yhteensä, milj. eur					
VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	169,1	172,7	OMA PÄÄOMA	127,4	129,9
Aineettomat hyödykkeet	3,5	3,5	Peruspääoma	64,2	67,3
Aineettomat oikeudet	0,6	0,4	Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	62,6	61,8
Muut pitkävaikutteiset menot	2,9	3,1	Tilikauden yli- / alijäämä	0,5	0,8
Aineelliset hyödykkeet	137,7	134,4	POISTOERO JA VAPAAHT. VARAUKSET	25,9	16,0
Maa- ja vesialueet	29,3	28,0	Poistoero ja varaukset	25,9	16,0
Rakennukset	57,3	46,0	PAKOLLISET VARAUKSET	0,7	0,7
Kiinteät rakenteet ja laitteet	44,7	44,3	Eläkevaraukset	0,0	0,0
Koneet ja kalusto	3,0	3,1	Muut pakolliset varaukset	0,6	0,7
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1	0,1	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0,2	0,2
Enn.maksut ja keskeneräiset har	3,3	13,0	Valtion toimeksiannot	0,0	0,0
Sijoitukset	27,9	34,8	Lahjoitusrahastojen pääomat	0,2	0,2
Osakkeet ja osuudet	15,5	22,2	Muut toimeksiantojen pääomat	0,0	0,0
Muut lainasaamiset	12,0	12,2	VIERAS PÄÄOMA	27,8	41,5
Muut saamiset	0,4	0,4	Pitkäaikainen	14,6	14,2
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,0	0,0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,0	0,0
Lahjoitusrahastojen varat	0,0	0,0	Saadut ennakot (koroton)	0,0	0,0
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12,7	15,6	Liittymismaksut ja muut velat (koroton)	14,6	14,2
Vaihto-omaisuus	0,3	0,3	Lyhytaikainen	13,2	27,3
Aineet ja tarvikkeet	0,3	0,3	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,0	5,5
Valmiit tuotteet	0,0	0,0	Saadut ennakot	1,8	2,1
Saamiset	5,2	7,7	Ostovelat	3,5	7,0
Pitkäaikaiset saamiset	0,0	0,1	Muut velat	2,9	3,1
Muut saamiset	0,0	0,1	Siirtovelat	5,0	9,8
Siirtosaamiset	0,0	0,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	181,9	188,4
Lyhytaikaiset saamiset	5,2	7,6	TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Myyntisaamiset	3,3	5,9	Omavaraisuus-%	85,1	78,3
Lainasaamiset	0,0	0,0	Suhteellinen velkaantuneisuus-%	30,4	26,0
Muut saamiset	0,7	0,6	Kertynyt yli- / alijäämä, milj. eur	63,2	62,6
Siirtosaamiset	1,2	1,1	Kertynyt yli- / alijäämä, eur / asukas	3 159	3 158
Rahoitusomaisuusarvopaperit	0,2	0,2	Lainakanta 31.12., milj. eur	0,0	5,5
Muut arvopaperit	0,2	0,2	Lainakanta 31.12., eur / asukas	0	277
Rahat ja pankkisaamiset	7,1	7,4	Lainat ja vuokravastuut, 31.12., milj. eur	1,4	14,9
VASTAAVAA YHTEENSÄ	181,9	188,4	Lainat ja vuokravastuut, 31.12., eur / asukas	72	753
			Lainasaamiset, milj. eur	12,0	12,2
			Asukasmäärä	19 993	19 850

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= [Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] / Asukasmäärä

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuuden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

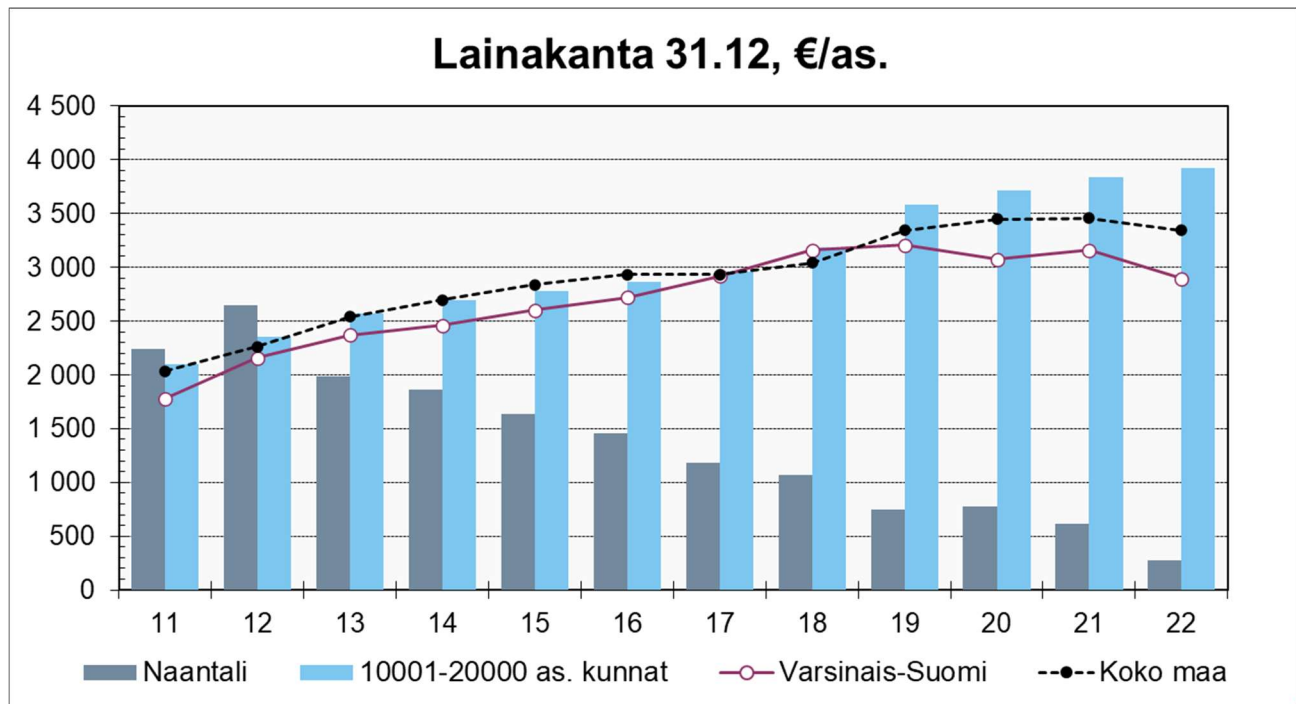
= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Taseen tunnusluvut ovat pääosin parantuneet aiemmasta vuodesta, vaikka vertailu suuruusluokkaeron vuoksi on haasteellista. Suhteellinen velkaantuneisuus on noussut hieman, näissä suurin tekijä on liittymismaksujen kasvu edelliseen vuoteen nähden. Tunnusluvut näyttävät kuitenkin vuoden 2023 lopun tilanteen.

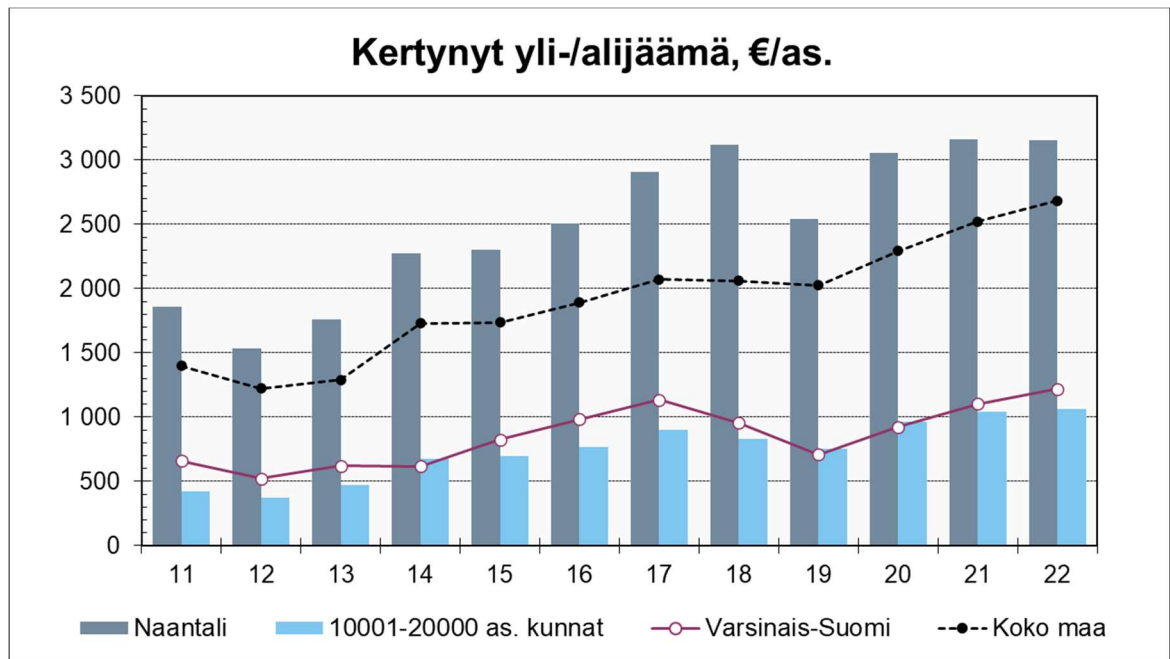
Korollisten lainojen määrä taseessa 31.12.2022 oli 5 500 000 euroa. Vuoden 2023 alun verotulot olivat niin mittavat, että lainat voitiin maksaa pois helmikuussa ja kaupunki on vuodenvaihteessa 2023 velaton. Edelliseen tilinpäätökseen verrattuna lainamäärä siis väheni 5,5 miljoonaa euroa.

Alla olevassa pitkän aikavälin vertailussa Naantalin lainakanta on laskenut vuodesta 2013 lähtien vuoteen 2019 asti kun taas verrokkien lainakanta on jatkanut melko tasaista nousua ylöspäin. Vuoden 2020 lainakannan pienen nousun jälkeen trendi on ollut laskeva. Merkittävä ero talousarvion ja tilinpäätöksen lainamäärissä johtuu merkittävästi paremmasta tuloskehityksestä kuin talousarviossa on ennakoitu.

Merkittävän investointiohjelman toteutus jatkuu koko suunnitelmakauden, ja vahvan tulokehityksen johdosta lainakanta laskee lisää vuonna 2022. Suunnitelmakauden investointiohjelma on kuitenkin mittava, ja vuodesta 2024 alkaen kuntatalous tiukentuu huomattavasti. Näin ollen lainamäärä tulee myös kasvamaan suunnitelmakaudella. Lähtötilanne tiukkenevaan kuntatalouteen on Naantalissa kuitenkin erinomainen.

Kaupungin ylijäämän / alijäämän kehitys

Merkittävimpien muutoksien taustatekijöitä Naantalín kehitykseen:

- vv. 2009 – 2012 esim. poistot olivat väärin arvioidut (taustalla mm. kuntaliitos ja sataman mittavat nopeapoistoiset investoinnit)
- 2013 verotilitykset olivat merkittävästi suuremmat kuin teoreettinen maksuunpano ("rytmihäiriö")
- 2014 satamatoiminta yhtiöitettiin, tuloslaskelmaan kirjattiin 6,5 miljoonan euron suuruisen satunnainen tulo
- 2017 verotulotilitykset kehittyivät hyvin. Tilivuonna purettiin investointivarausta 1,0 milj. euroa.
- 2019 tilinpäätöksessä siirrettiin kertynyttä ylijäämää peruspääomaan 15,0 milj. euroa.
- 2020 valtion maksamat koronatuet vahvistivat kuntataloutta myös Naantalissa
- 2021 valtion maksamat koronatuet kattoivat koronapandemiasta aiheutuneet kustannukset. Käyttöomaisuuden myynti toteutui poikkeuksellisen korkeana ja sähkön myynti tuotti myös tuloa.
- 2022 sähkön välitys tuotti ennätysellisesti myyntituottoja, verotulot kehittyivät erinomaisesti ja ylittivät talousarvion 6,8 miljoonaa euroa. Valtio korvasi koronapandemiasta syntyneet kustannukset. Ylijäämää pienentää tehtävä investointivara 8,0 miljoonaa euroa.
- 2023 hyvinvointialueuudistuksen jälkeiset "verohännät", verotulojen hyvä kehitys, käyttöomaisuuden myyntivoittojen hyvä kehitys jäätyneestä rakentamistoimialasta riippumatta sekä menojen maltillinen nousu. Kertynyt ylijäämä olisi kasvanut reilusti enemmän ilman tehtyjä vapaaehtoisia investointivarausta.

Kertynyttä ylijäämää on pitkällä aikavälillä Naantalissa verrokkeja enemmän. Kehityskaari kaikissa on samansuuntainen, mutta taso jolla liikutaan, on Naantalissa korkeampi. Varsinais-Suomessa ylijäämä on kääntynyt laskuun vuoden 2017 jälkeen, mutta nousi jälleen vuodesta 2020 alkaen. Vuosi 2020 korjasi yleistä laskevaa trendiä ylöspäin valtion koronatukien ansioista, ja sama trendi jatkui vuosina 2021 ja 2022.

Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa taseyksikkö on yhdistelty rivi riviltä.

Kokonaistulot ja -menot -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

KAUPUNGIN KOKONAISTULOT JA -MENOT			
TULOT	milj. eur	MENOT	milj. eur
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	23,2	Toimintakulut	66,5
Verotulot	53,3	- Valmistus omaan käyttöön	-0,4
Valtionosuudet	8,9	Korkokulut	0,0
Korkotuotot	1,2	Muut rahoituskulut	0,0
Muut rahoitustuotot	1,3	Satunnaiset kulut	0,0
Satunnaiset tuotot	0,0	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät	0,0	Pakollisten varausten muutos	
- Pysyvien vastaavien	0,0	- Pak. varausten lis (+), väh (-)	0,0
hyödykkeiden luovutusvoitot	-1,3	- Pysyvien vastaavien	
Investoinnit		hyödykkeiden luovutustappiot	0,0
Rahoitusosuudet investointeihin	0,1	Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		Investointimenot	15,0
luovutustulot	1,5	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	0,1
Antolainasaamisten vähennykset	0,4	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	5,5
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,0	Oman pääoman vähennykset	0,0
Oman pääoman lisäykset	0,0	Kokonaismenot yhteensä	86,8
Kokonaistulot yhteensä	88,5		
Täsmäytys:			
Kokonaistulot ./ Kokonaismenot =	1,69		
Rahavarojen muutos ./ Muut maksuvalmiuden muutokset =			1,69

KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty, kpl	Ei yhdistelty, kpl
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	4	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt		
Muut yhtiöt	4	
Osuuskunnat		
Yhdistykset		
Säätiöt	1	
Kuntayhtymät	4	1
Osakkuusyhteisöt	2	1
Muut omistusyhteisyyshyhteisöt		
Yhteensä	15	2

Yhteisökohtainen erittely kunnan omistuksesta muissa yhteisöissä esitetään liitetiedoissa.

Kaupunkikonserni pieneni vuonna 2023 huomattavasti, koska kaupunki itsessään pieneni, ja hyvinvointialueuudistuksesta aiheutui merkittäviä muutoksia konsernitilinpäätökseen yhdisteltäviin yhteisöihin. Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä sekä Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin kuntayhtymä lakkasivat olemasta 31.12.2022, ja niiden toiminnot sekä omaisuus siirtyvät lainsäädännön määräysten mukaisesti hyvinvointialueille. Näin ollen ne poistuivat konsernitilinpäätöksestä. Samalla konsernitilinpäätöksen ns. tasejatkuvuus poikkeuksellisesti katkeaa. Aiemmin esimerkiksi edellisen tilinpäätöksen rahavarat ovat olleet samat kuin seuraavan tilinpäätöksen rahoituslaskelmassa esitettävät vuoden alun rahavarat. Myös monessa muussa tilinpäätöksen erässä tapahtuu samanlainen jatkuvuuden katkeaminen.

Liitteenä olevissa konsernilaskelmissa näkyy tilinpäätös vuodelta 2022, em. muutoksilla korjattu avaava tase 1.1.2023 sekä tilinpäätös 31.12.2023. Näistä näkee muutoksen konsernin suuruusluokassa.

Turun Seutukuntayhtymä perustettiin vuonna 2022, mutta sen täysimääräinen toiminta on alkanut vasta vuonna 2023. Kuntayhtymän toiminta on ollut verrattain pientä, joten sen merkitys on vähäinen. Green Industry Park Oy oli määräaikainen osakeyhtiö, jonka toiminta päättyi 30.6.2023. Olennaisuuden periaatteen mukaisesti näitä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen.

Kaupungin henkilöstömäärä käsitellään henkilöstökertomuksessa. Keskeisten konserniyhteisöjen henkilöstöpanoskuvaus on alla. Henkilöstön määrä on pienentynyt 462 henkilöllä vuodesta 2022. Tästä 461 henkilön vähennys koskee kaupunkia, yhteenlaskettuna 1 muuta osaa konsernista.

	Voimassa olevat palvelussuhteet
Naantalin kaupunki*	628,0
Naantalin Vuokratalot Oy	5,0
Naantalin Energia Oy	16,0
Naantalin Matkailu Oy	5,0
Naantalin Satama Oy	20,0
Naantalin Musiikkijuhlasäätiö	1,0
Konserni yhteensä	675,0

Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunginhallitus ohjaa tytäryhtiöiden toimintaa ja valvoo osakkuusyhtiöitä.

Kaupunginvaltuuston 23.4.2018 hyväksymä konserniohje sisältää toimintaohjeen Naantalin Energia Oy:lle, Naantalin Matkailu Oy:lle, Naantalin Vuokratalot Oy:lle ja Naantalin Satama Oy:lle. Naantalin Energia Oy:n osalta konserniohjetta muutettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 24.8.2020 § 56.

Talousarviossa 2023 oli seuraavat osinko-odotukset

- Naantalin Energia Oy maksaa osinkoa 0 euroa vuoden 2022 tuloksen perusteella
- Naantalin Satama Oy maksaa osinkoa 350 000 euroa vuoden 2022 tuloksen perusteella
- Naantalin Vuokratalot Oy maksaa yhtiön sijoitetuille varoille kohtuullisena tuottona 100 000 euroa vuonna 2022
- Naantalin Matkailu Oy:lle ei ole asetettu osinkovaatimusta.

Naantalin Energia Oy ei maksanut osinkoa vuonna 2023 suunnitellusti, koska tulos vuodelta 2022 oli miinusmerkkinen. Naantalin Satama Oy:n osinkotavoite toteutui suunnitellusti. Naantalin Vuokratalot Oy maksoi korkoa sijoitetulle pääomalle 100 000 euroa suunnitellusti.

Palvelutoimintaa harjoittavien yhteisöjen tavoitteena on palvelutehtävästä suoriutuminen yhtiön talouden tasapaino säilyttäen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat vaihtelevasti:

Naantalin Vuokratalot Oy:n osalta on seurattu asuntojen käyttöastetta, vuokrasaatavia, jonoja ja yhtiön kiinteistöihin kohdistuvaa korjausvelkaa, joiden osalta tilanne on ollut varsin hyvä. Käyttöaste on pysynyt hyvänä ja se on vuoden vaihteessa 98,74 %. Vuokrasaatavien kehitykseen on kiinnitetty erityistä huomiota ja niiden määrä on laskenut edelliseen vuoteen nähden 4,2 %. Vuoden 2023 aikana valmistui kaksi uutta kohdetta Ruotumestarintielle, yhteensä 84 asuntoa. Syyskuussa aloitettiin peruskorjaus Isotalontie 9:ssä, ja Soinistentie 22:n maalämpö- ja aurinkopaneelihanke valmistui marraskuussa. Perus- ja huoneistokorjauksia on tehty hieman enemmän kuin vuonna 2022, vuosittain korjauksia tehdään noin 0,5 miljoonalla eurolla. Uusi kohde Presidentinkatu 3:een on suunnitteilla. Vuokraustoiminnan arvoidaan pysyvän vilkkaana ja käyttöasteen pysyvän hyvänä.

Naantalin Matkailun liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 24,0%. Suurin syy tähän on Kultarannan remontti, jonka vuoksi esittelykierrosten myynti jäi normaalista vuodesta. Liiketoiminnan kulut olivat myös 23,6% pienemmät kuin edellisenä vuonna. Vertailuvuonna 2022 oli asuntomessut, ja silloin Matkailulla oli erityispanostusta sekä tulojen että menojen osalta. Camping-mökkien poistoaika oli liian pitkä ja tasearvo siten liian suuri, ja tästä syystä mökeistä

tehtiin tilinpäätöksessä reilun 80 000 euron kertapoisto. Tämä painoi tuloksen reilusti miinukselle, mutta yhtiön vahva oma pääoma kestää miinusmerkkisen tuloksen. Matkailutoimiala piristyi koronan jälkeen, mutta yleisesti kohonneet elinkustannukset vaikuttavat mm. matkailuun ja virkistykseen käytettäviin euroihin. Matkailun toimintaan on tulossa muutoksia, sillä kaupunki kilpailuttaa camping-toiminnan suoraan yrittäjälle siten, että Matkailu jää pois camping-toiminnasta vuodesta 2025 alkaen.

Naantalin Energia Oy:n liikevaihto oli 11,8 miljoonaa euroa, jossa on kasvua 6,2 % vuoteen 2022 verrattuna. Liikevaihdon kasvun syinä ovat vilkas rakentaminen toiminta-alueella ja siten uudet sähkökäyttöpisteet, lämmitysmuotojen muutos sekä sähköautoilun lisääntyminen. Edellisen vuoden hurja sähkön hintakehitys johti sähkön säästämiseen, mutta sähkön hinnan tasaannuttua kulutus on palannut aiempien vuosien tasolle. Yhtiön myyntiliiketoiminta oli toista vuotta komissiosopimuksella Vattenfall Oy:n hoidettavana. Yhtiön kokonaisinvestoinnit olivat 2,6 milj. euroa. Vuoden 2022 miinusmerkkisestä tuloksesta johtuen Naantalin Energia Oy ei maksanut osinkoa vuonna 2023. Tämä oli huomioitu kaupungin vuoden 2023 talousarviossa. Vuoden 2023 plusmerkkinen tulos vahvistaa yhtiön omaa pääomaa ja osinkoa ei ole ennkoiu maksettavan vuonna 2024. Vuodelle 2025 on tarkoitus päästä normaaliin osinkotason.

Naantalin Satama Oy:n liikevaihto oli 7,8 miljoonaa euroa, jossa on laskua 3,5 % edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihto pieneni maailmantalouden muutosten ja Venäjän hyökkäyssodan takia. Yhtiön tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli -181 933,53 euroa. Tuloksen vie miinukselle rahoituskulut, jotka ovat kasvaneet korkean korkotason sekä lainojen lisääntymisen myötä. Yhtiöllä on takana historiallisen suuret investoinnit, vuonna 2023 8,2 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 10,8 miljoonaa euroa. Investoinneilla on varauduttu mm. Finnlinesin uusien laivojen liikennöintiin, joista ensimmäinen aloitti liikennöinnin syyskuussa 2023. Toinen uusi laiva reitillä Naantali – Långnäs – Kapellskär aloitti helmikuussa 2024.

Naantalin Musiikkijuhlasäätiölle myönnettiin toisena vuonna peräkkäin lisävavustusta koronapandemian jälkikaikujen verotettua yleisöä.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuoden aikana ja sen jälkeen

Muita olennaisia tapahtumia (kuten esimerkiksi määräämisvallan hankkiminen konsernin ulkopuolisessa yhteisössä tai muut merkittävät muutokset mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa tai toimialassa) ei ole ollut.

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hyvinvointialueet aloittivat 1.1.2023 alkaen, ja kunnista siirtyi sosiaali- ja terveystoimen palveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämis- sekä tuotantovastuu hyvinvointialueiden tehtäväksi. Tämä on historiallisen suuri muutos kuntien tehtäviin. Samalla pieneni kuntien kokonaistalous yli puolella sekä meno- että tulopuolelta. Kun emokaupunki pieneni, konsernin merkitys kasvaa. Yhdisteltävästä konsernista putosi pois Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin sekä Varsinais-Suomen erityishuoltopiiriin kuntayhtymät. Näiden poistumisella on vaikutusta konsernitilinpäätöksen tasejatkuvuuteen – joka ei siis jatku. Näin suuri muutos pakottaa jäljelle jäävän organisaation pohtimaan uudelleen kunnan identiteettiä ja roolia, sekä omistajapolitiikkaa ja konserniohjausta.

Naantalin Vuokratalot Oy jatkaa vuokra-asuntojen tarjoamista sekä asuntokannan hyvää hoitoa suunnitelmien mukaisesti. Uudisrakentamista on suunnitteilla Presidentinkadulle.

Vuoden 2024 tunnelmat matkailun osalta ovat odottavat. Kuluttajien käyttäytyminen on muuttunut, ja matkojen sekä tapahtumien osallistuminen varmistuu vasta aivan viime hetkellä. Naantalin Matkailu Oy:n toimintaan vaikuttaa sesongin kävijämäärät, ja näihin vaikuttavat valitsevat sääolosuhteet, yleinen taloudellinen tilanne sekä myös globaalit haasteet, joka voivat vaikuttaa matkailijoiden päätöksiin. Kansainvälisen myynnin ja resurssien keskittäminen Visit

Turku Archipelago Oy:öön on vaikuttanut Naantalın Matkailu Oy:n toimintaan. Camping-alueen uudelleenjärjestelyt tulevat vaikuttamaan Matkailun liikevaihtoon. Naantalın Matkailu Oy:n tulevaisuudesta tehdään päätökset vuoden 2024 aikana koskien yhtiön jatkoa ja matkailutoiminnan uudelleenorganisointia.

Naantalın Energia Oy:n toimitusvarmuuteen liittyvät investointivaatimukset pitävät yhtiön investointien tason korkeana aina vuoteen 2028 asti. Naantalın näkymät alueen asukasmäärästä ja rakentamisesta ovat positiiviset, joten sähkönkäyttö tulee kasvamaan pitkällä jännteellä. Uusi Energiaviraston nelivuotinen valvontajakso käynnistyy vuoden 2024 alussa, ja se tuo laskentaperusteisiin muutoksia. Vuosi 2024 tulee olemaan toinen koko vuosi, jossa yhtiön sähkönmyynti pohjautuu komissiomalliin.

Naantalın Satama Oy:n toimintaan vaikuttaa Suomen ja maailman taloustilanteen heijastuminen viennin ja tuonnin liikennemääriin. Suurin Sataman asiakas, Finnlines Oy, on uusintu Naantalista liikennöivät aluksensa vuoden aikana, ja rahtiliikenteen kapasiteetin lisäksi näissä on panostettu matkustajaliikenteeseen edellytyksiin. Mm. näitä uusia laivoja varten Satama on tehnyt merkittävät investoinnit terminaaliin, odotus kenttään sekä laitureihin. Sataman investointitarpeet on tyydytetty nyt useammaksi vuodeksi.

Suomen ja maailman taloustilanne on ollut kaksi edellistä vuotta epävakaa ja näkymä on edelleen epävarma Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten vuoksi. Sataman liikenteeseen vaikutukset ovat toistaiseksi olleet vähäiset.

Turun Seudun Energiatuotanto Oy:n monopoltoainevoimalaitoksen hiilestä on valtaosa korvautunut biopoltoaineilla. Sähkömarkkinoiden epävarmuus heijastuu myös TSE:n toimintaan polttoaineiden hintatason ja saatavuuden sekä sähkön markkinahinnan vaikeasti ennustettavana vaihteluna.

Satamayhtiön ja Neste Oyj:n välillä vallitsee edelleen erimielisyys sataman infrastruktuuri-maksuista. Asian selvitystyö jatkuu ja aiheuttaa kustannuksia.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernin johtamista, ohjausta ja tehtäviä koskevat säännökset on otettu 5.6.2017 voimaan tulleeseen hallintosääntöön ja konserniohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 23.4.2018, ja sitä päivitettiin valtuustossa 24.8.2020 Naantalın Energia Oy:n osalta.

Ohjeen mukaan kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupunkikonsernia. Kaupunginhallituksen tehtävänä on valvoa ja ohjata tämän ohjeen mukaisesti, että tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Kaupunginhallitus valvoo myös sitä, että näiden yhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Konserniyhteisöjen toimitusjohtajat ovat raportoineet toiminnasta kaupunginjohtajalle. Kaupungin kuuden kuukauden osavuosisraportin yhteydessä on raportoitu kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle suurimpien konserniyhteisöjen välintilinpäätöksistä. Kaupungin omistajapolitiikkaa on toteutettu yhtiökokouksissa, joita varten on tarvittaessa annettu kaupunginhallituksen erillinen toimintaohje.

Konserniohje sekä muut omistajaohjausta ohjaavat työvälitteet uudistetaan vuoden 2024 aikana. Tavoitteena ja tarkoituksena on osaltaan parantaa konsernin tytäryhtiöiden riskienhallintaprosessia.

Konserniyhteisöt voivat käyttää kaupungin palveluja, kun niistä erikseen sovitaan. Käyttö on ollut vähäistä.

Tytäryhtiöiden hallitukset päivittävät ja kehittävät riskikartoituksia vähintään kerran vuodessa sekä aina, kun suunnitellaan uudenlaista toimintaa, palveluja tai tuotteita.

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätökseen kuuluvat konsernituloslaskelma, konsernitase, konsernirahoituslaskelma sekä niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot (kuntalaki 114 § 2 mom.).

Konsernitilinpäätöksen osalta hyvinvointialueuudistuksesta aiheutuvat muutokset johtavat ennennäkemättömään tilanteeseen: kuten aiemmin on todettu, tasejatkuvuus konsernitilinpäätöksen osalta katkeaa. Konsernitilinpäätöksen eriin vaikuttavat emokaupungin luvuissa tapahtuneet muutokset, mutta tasejatkuvuus katkeaa kun Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä sekä Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin kuntayhtymä ”katoavat” konsernitilinpäätöksestä vuonna 2023. Tätä epäjatkuvuuskohtaa on selitetty useassa kohdassa ja avaavan taseen muu-
tosta selvitetty tarkemmissa tilinpäätöslaskelmissä liiteosassa.

Varsinais-Suomen Sairaanhoitopiirillä sekä Erityishuoltopiirillä oli merkittävä vaikutus Naantalin konsernitilinpäätökseen, vaikka omistusosuudet ko. kuntayhtymistä olivat pienet. Suurin vaikutava tekijä lukuihin on emokaupunki, joka pieneä edellä mainituista syistä huomattavasti

Koska konsernitilinpäätöksestä katosi kaksi isompaa kuntayhtymää, tulee luvuissa paremmin näkyville Naantalin oma kaupunkikonserni tytäryhtiöineen. Vuoden 2023 konsernitilinpäätös kuvaa uuden konsernin aloitustilannetta.

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
1 000 euroa	2023	2022
Toimintatuotot	54 719	96 085
Toimintakulut	-87 708	-193 864
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta) + / -	6	-21
Toimintakate	-32 982	-97 800
Verotulot	53 296	105 935
Valtionosuudet	8 915	21 116
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot +	593	17
Muut rahoitustuotot +	833	1 198
Korkokulut -	-1 560	-1 108
Muut rahoituskulut -	-3	995
Vuosikate	29 091	30 353
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 851	-28 765
Tilikauden yli- ja alipariarvot + / -		
Arvonalentumiset	-405	-1 839
Omistuksen eliminointierot	0	0
Satunnaiset erät + / -		
Tilikauden tulos	9 835	-252
Tilinpäätössiirot + / -		
Tilikauden verot	-203	-176
Laskennalliset verot	-193	-276
Vähemmistöosuudet + / -	2	-7
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	9 441	-710
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / toimintakulut, %:a	62,4	49,6
Vuosikate / poistot, %:a	151,1	99,2
Vuosikate, euroa / asukas	1 455	1 529
Asukasmäärä	19 993	19 850

Vuonna 2022 konsernitilinpäätöksen tunnusluvut lähtivät heikkenemään, mutta vuoden 2023 luvuista ei vielä näe uuden, pienemmän konsernin kehitystrendejä. Tuloslaskelman tunnusluvut ovat hyvät.

Vuoden 2022 vertailutiedoissa näkyy Naantalin Vuokratalot Oy:n yhdistelyssä kaupunkikonserniin tehty poistojen oikaisu molempien organisaatioiden poistosuunnitelman muutosten johdosta, ja sen vaikutus poistojen määrään oli kertaluontoisesti 8,2 miljoonaa euroa. Vastaavasti rakennusten arvo on konsernitaseessa pienentynyt tällä summalla. Jatkovuosina vaikutus on huomattavasti pienempi.

KONSERNI YHTEENSÄ				
RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2023		2022	
1 000 euroa				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	29 091		30 353	
Satunnaiset erät, netto				
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-203		-176	
Tulorahoituksen korjauserät	-1 338	27 550	-2 501	27 675
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-30 823		-53 207	
Rahoitusosuudet investointeihin	52		231	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 388	-28 384	1 709	-51 267
Toiminnan ja investointien rahavirta		-834		-23 593
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset -	0		-40	
Antolainasaamisten vähennykset +	0	0	0	-40
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys +	10 915		26 316	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys -	-3 349		-5 627	
Lyhytaikaisten lainojen muutos + / -	-5 568	1 998	-4 730	15 959
Oman pääoman muutokset				
Oman pääoman muutokset		-19		0
Muutokset vähemmistöosuudessa				0
Muut maksuvalmiuden muutokset + / -				
Toimeksiantojen ja varojen pääomien muutokset + / -	-85		-853	
Vaihto-omaisuuden muutos + / -	-2		72	
Saamisten muutokset + / -	3 520		1 233	
Korottomien velkojen muutokset + / -	-4 835	-1 402	5 206	5 659
Rahoituksen rahavirta		577		21 578
Rahavarojen muutos + / -		1 549		-2 014
Rahavarat 31.12.		18 287		18 287
Rahavarat 1.1.		16 739		20 301
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2023		2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€		-15 536		-13 256
Investointien tulorahoitus, %:a		94,5		57,3
Laskennallinen lainanhoitokate		3,94		3,44
Lainanhoitokate		15,39		6,47
Kassan riittävyys, pv		48,7		26,4
Asukasmäärä		19 993		19 850

Rahoituslaskelmasta nähdään, että konsernin investointitaso oli vuonna 2023 edelleen yli 30 miljoonaa euroa, vaikka konserni muuten on pienentynyt huomattavasti. Vuonna 2022 oli investointien huippuvuosi, silloin konserni investoi lähes kaksinkertaisesti edellisiin vuosiin nähden. Investointien kattamiseksi konsernin yhtiöt ovat tarvinneet 10,9 miljoonaa euroa uutta pitkäaikaista lainaa. Samaan aikaan emokaupungin lainamäärä pieneni 5,5 miljoonaa euroa.

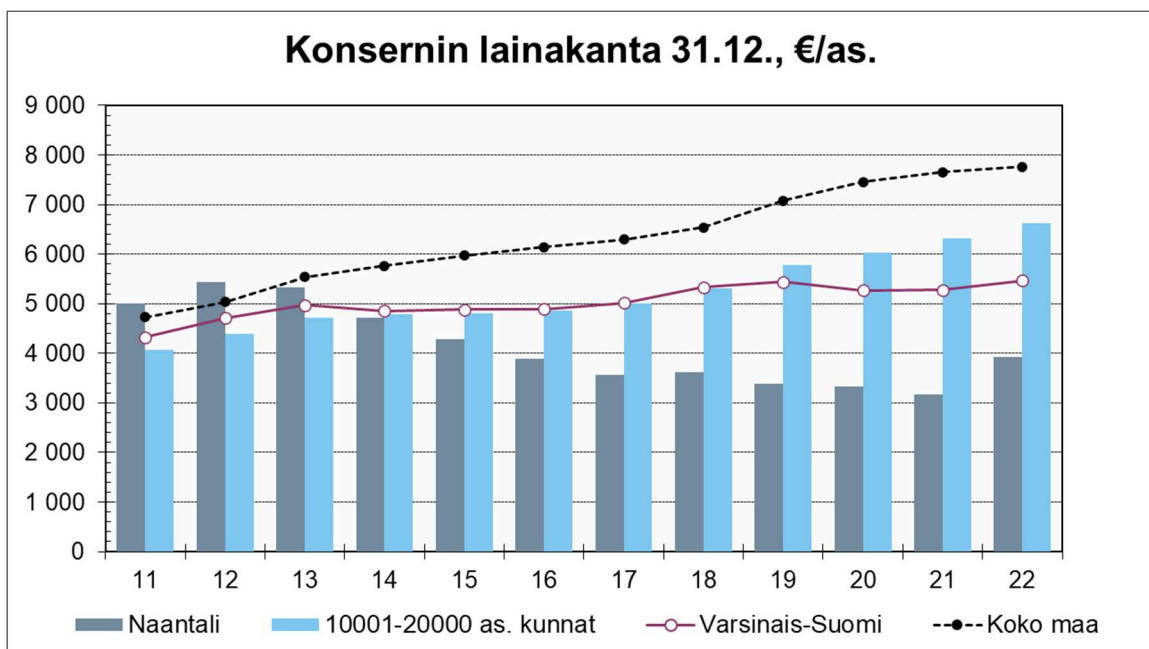
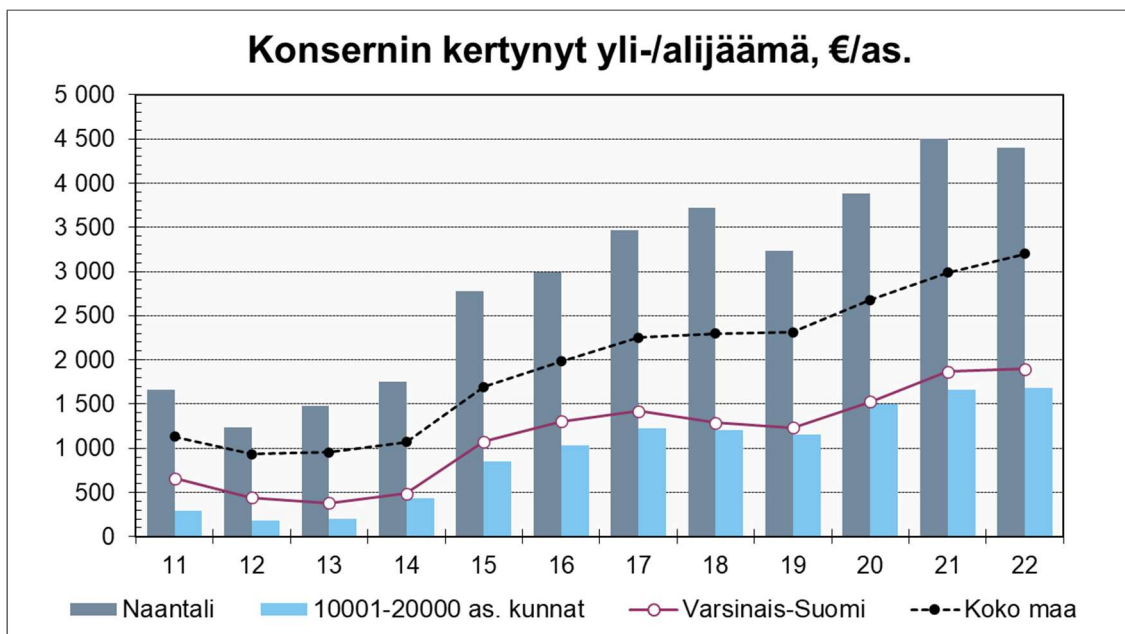
Vuoden 2023 toiminnan ja investointien rahavirta on vain hieman miinuksella, vuonna 2022 se oli reilusti enemmän miinuksella. Viiden vuoden kumulatiivisesta laskennasta jäi yksi hyvä historiavuosi pois, joten siksi kumulatiivinen toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus kasvaa. Investointien tulorahoitus on vahvaa emon vahvan vuosikatteen ansiosta. Lainanhoitoon liittyvät mittarit ovat parantuneet, vaikka konsernista lähti tulorahoitusta (=toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet) 47,6% mutta lainakannasta vain 17,7 %. Lainanhoidon mittareissa suhteutetaan lainojen hoidosta aiheutuvia kustannuksia tulorahoitukseen. Lainanhoidon mittarit ovat hyvällä tasolla.

Investointien tulorahoitusprosentti on vahva, johtuen vahvasta vuosikatteesta.

KONSERNITASE, milj. eur					
VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	251,3	261,9	OMA PÄÄOMA	163,1	156,3
Aineettomat hyödykkeet	4,3	3,7	Peruspääoma	64,2	67,3
Aineettomat oikeudet	1,3	0,5	Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	0,0	0,0
Muut pitkäaikatteiset menot	3,0	3,2	Arvonkorotusrahasto	0,0	0,0
Ennakomaksut			Muut omat rahastot	1,9	1,6
Aineelliset hyödykkeet	236,9	247,7	Ed. tilikauden yli-/alijäämä	87,3	88,1
Maa- ja vesialueet	36,1	35,3	Tilikauden yli-/alijäämä	9,6	-0,7
Rakennukset	99,2	98,4	VÄHEMMISTÖOSUDET	0,0	0,0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	78,0	77,5	PAKOLLISET VARAUKSET	0,7	1,9
Koneet ja kalusto	9,6	8,2	Eläkevaraukset	0,0	0,0
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1	0,1	Muut pakolliset varaukset	0,7	1,9
Ennakomaksut ja keskeneräiset hankinnat	14,0	28,0	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0,9	0,9
Sijoitukset	10,1	10,5	VIERAS PÄÄOMA	111,8	135,9
Osakkuusyhteisöosuudet	0,2	0,6	Pitkäaikainen	88,5	89,6
Muut osakkeet ja osuudet	6,2	6,2	Korollinen	64,8	66,5
Muut lainasaamiset	1,6	1,6	Koroton	23,7	23,1
Muut saamiset	2,1	2,1	Lyhytaikainen	23,3	46,3
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,7	0,7	Korollinen	3,6	11,4
Valtion toimeksiannot			Koroton	19,7	34,9
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	0,0	0,0	YHTEENSÄ	276,4	295,1
Muut toimeksiantojen varat	0,7	0,7	Konsernitaseen tunnusluvut		
VAIHTUVAT VASTAAVAT	24,4	32,5	Omavaraisuus-%	59,5	53,5
Vaihto-omaisuus	0,4	0,8	Suhteellinen velkaantuneisuus-%	93,5	59,6
Saamiset	7,5	13,3	Kertynyt yli- / alijäämä, milj. eur	96,9	87,4
Pitkäaikaiset	0,0	0,1	Kertynyt yli- / alijäämä, eur / asukas	4 847	4 405
Lyhytaikaiset	7,5	13,2	Lainakanta 31.12., milj. eur	68,4	77,8
Rahoitusarvopaperit	1,0	1,2	Lainakanta 31.12., eur / asukas	3 422	3 922
Rahat ja pankkisaamiset	15,5	17,1	Lainat ja vuokravastuut, 31.12., milj. eur	70,4	91,8
YHTEENSÄ	276,4	295,1	Lainat ja vuokravastuut, 31.12., eur / asukas	3 521	4 626
			Lainasaamiset, milj. eur	1,6	1,6
			Asukasmäärä	19 993	19 850

Konsernitaseessa näkyy aiemmin mainittu taseen epäjatkuvuus, ja siten mm. tunnuslukujen trendivertailu katkeaa. Konsernin taseen tunnusluvut ovat muuttuneet edelliseen vuoteen verrattuna eri suuntiin. Etenkin suhteellisen velkaantuneisuuden taso on erittäin korkea, ja tästä näkyy konsernin haaste: velkaantuminen. Omavaraisuusaste on noussut lähelle 60 % eli tämä tunnusluku on vahvistunut. Koko konsernin lainamäärä on kohtuullinen suhteutettuna kaikkien kuntien konsernien lainamääriin.

Kaupunkikonsernin talouden kehityksestä on käytettävissä Kuntaliiton julkaisema tunnuslu-
kuaineisto, joka perustuu Tilastokeskukselle ja vuodesta 2021 alkaen Valtiokonttorille toimi-
tettuun tietoon virallisista tilinpäätöksistä. Tästä aineistosta on valikoitu oheiset graffit ku-
vaamaan konsernin talouden kehitystä. Tarkastelussa on otettava huomioon, että kuntakon-
sernin lukuihin sisältyvät kaikki ohjeiden mukaan yhdisteltävät yhteisöt, mm. kuntayhtymät.
Tuoreimmat tiedot ovat vuoden 2022 tilinpäätöstietoja, vuoden 2023 tilinpäätöksiin perustu-
vat tilastotiedot julkaistaan loppukesästä 2024.

Yllä olevista aikasarjoista näkyy Naantalin konsernin kehitys verrattuna saman kokoluokan kuntiin, Varsinais-Suomen kuntakonserneihin sekä koko maan vastaaviin. Ylijäämä on omaa luokkaansa Naantalissa verrokkeihin nähden ja Naantalin lainakanta on ollut laskeva kun koko maan sekä saman kokoisten kuntien lainakannat ovat nousseet. Vuonna 2022 tapahtui Naantalissakin käänne noususuuntaan.

Vuosi 2022 oli konsernin tunnuslukujen kehityksen osalta muutosvuosi: tulos painui alijäämäiseksi ja lainakanta lähti nousuun emokaupungin toisenlaisesta kehityksestä huolimatta. Vuonna 2023 emokaupunki on yli puolet edellisiä vuosia pienempi, ja isot kuntayhtymät eivät enää kuulu konserniin. Niinpä omien konserniyhteisöjen merkitys kasvaa. Emokaupungin sekä konserniyhteisöjen yhteinen haaste on investointipaineiden hallinta sekä sitä kautta velkaantumisen pitäminen kohtuullisena.

Kuntakonsernien taloudellisia tunnuslukuja vuosilta 2020-2022												
Tunnusluku	Naantali			10001-20000 as. kunnat			Varsinais-Suomi			Koko maa		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Asukasluku 31.12.	19427	19579	19850	656717	654943	651409	481403	483477	485567	5533793	5548241	5563970
Toimintakate, €/as.	-4 629	-4 530	-4 927	-5 749	-6 023	-6 450	-5 317	-5 397	-5 887	-5 236	-5 404	-5 660
Vuosikate, €/as.	1 452	1 502	1 529	986	818	735	945	1 001	828	1 250	1 220	1 161
Vuosikate %:a poistoista	193	184	99	149	122	105	150	163	110	147	140	132
Tilikauden tulos, €/as.	701	686	-13	346	157	45	317	367	77	-537	367	322
Investointien omahankintamenot, €/as.	1 131	1 365	2 669	1 074	1 092	1 235	862	1 088	1 472	1 416	1 503	1 681
Investointien tulorahoitus, %	128	110	57	93	74	59	110	92	56	77	49	49
Toiminnan ja invest. rahavirta, €/as.	327	170	-1 189	-42	-220	-427	110	-37	-596	-163	84	83
Rahavarat, €/as.	996	1 037	921	1 407	1 230	1 404	1 063	1 101	1 147	1 681	2	0
Kassan riittävyys, pv	35	34	26	45	37	39	35	34	32	49	49	50
Omavaraisuusaste, %	55,5	57,1	53,5	37,8	37,3	36,2	40,8	41,6	40,0	42,1	42,4	42,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	56,6	53,3	59,6	69,9	70,3	70,6	68,4	65,7	68,3	84,2	83,0	81,6
Lainakanta, €/as.	3 338	3 161	3 922	6 030	6 319	6 625	5 268	5 275	5 469	7 454	7 653	7 760
Lainanhoitokate	5,5	5,7	4,7	1,8	1,3	1,2	1,6	2,1	1,2	1,4	2,0	1,7
Laskennallinen lainanhoitokate	3,2	3,4	2,9	1,3	1,0	0,9	1,4	1,5	1,2	0,9	1,3	1,5
Kertynyt yli-/alijäämä, €/as.	3 883	4 501	4 405	1 498	1 664	1 686	1 525	1 870	1 898	2 677	2 989	3 200

Yllä olevista tunnusluvuista näkyy kolmen vuoden trendi Naantalin kuntakonsernin kehityksessä verrattuna koko maan keskimääriin tietoihin. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen ja vuodesta 2021 alkaen Valtiokonttorin keräämään aineistoon, joka perustuu hyväksytyihin tilinpäätöksiin. Vuonna 2022 Naantali-konsernin tunnusluvut kääntyivät joiltakin osin aiempaa huonompaan suuntaan. Tämä johtui mittavista investoinneista 100%:ssa tytäryhteisöissä. Sama tahti jatkui vuonna 2023, mutta muutoksia toi myös Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin sekä Varsinais-Suomen Erityishuoltopiiriin poistuminen luvuista – vaikka Naantalin osuus ko. kuntayhtymistä oli pieni, esimerkiksi investointien suuruudella on ollut merkitystä Naantalin konsernin lukuihin. Suuressa osassa tunnuslukujen kehitystrendit kulkevat samaan suuntaan sekä Naantalissa että koko maassa. Naantalin luvut ovat pääosin parempia kuin kunnissa keskimäärin. Ainoastaan kassan riittävyys on ollut huonompi kuin kunnissa keskimäärin. Koko maassa toiminnan ja investointien rahavirta on ollut koko tarkastelujakson negatiivinen, Naantalissa se kääntyi negatiiviseksi 2022. Tämä tunnusluku ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Vuosien 2020 ja 2021 luvuissa näkyy kuntatalouden yleisesti kohentuva tilanne, joka johtui pääosin valtion myöntämisestä, runsaista koronatuista kunnille. Vuoden 2022 tunnusluvut kääntyivät huonommiksi.

Kuntakonsernien tunnusluvut tulevat näyttämään vuodesta 2023 kovin erilaisilta aiempiin vuosiin nähden. Hyvinvointialueuudistuksella on ollut merkittävä vaikutus kaikkiin kuntiin ja kuntakonserneihin.

KAUPUNGINHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

Tilikauden 2023 tulos on 10,4 miljoonaa euroa positiivinen ennen vapaaehtoisia varauksia. Tulorahoitus eli vuosikate on 21,7 miljoonaa euroa ja 10,4 miljoonaa euroa suurempi kuin poistojen yhteismäärä.

Varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta on rahoituslaskelman mukaan 6,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Vuosikate parani alkuperäisestä talousarviosta 5,0 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa lainaa ei ole (lainamäärän vähennys vuoden aikana 5,5 miljoonaa euroa).

Kaupungin toimintakate on -42,9 miljoonaa euroa, joka on samansuuruinen kuin alkuperäisessä talousarviossa. Vähennystä edelliseen tilinpäätökseen on 64,5 miljoonaa euroa eli -60,0 %.

Tilikauden tulos on 4,4 miljoonaa euroa suurempi kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Toimintatuotot ovat 1,5 miljoonaa euroa suuremmat kuin alkuperäisessä talousarviossa. Toimintakulut ovat 1,2 miljoonaa euroa suuremmat kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Bruttoinvestointien alkuperäinen määrä oli 17,7 miljoonaa euroa ja vuoden aikana talousarvion määrärahojen kokonaissumma korjattiin 15,5 miljoonaa euroon. Toteutuma oli 15,0 miljoonaa euroa.

Tilinpäätökseen sisältyy kaatopaikkojen jälkihoitoa varten kerätyistä varoista muodostettu pakollinen varaus (pintarakennerahasto). Varauksen kokonaismäärä on sama kuin edellisellä vuonna eli 640 590 euroa. Tämä varaus koskee seudullisen jätehuoltoyhtiön käytössä olevia kaatopaikkoja. Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:ltä saadun tiedon mukaan varauksen tuloutus alkaa vuonna 2024.

Vanhon kaatopaikkojen jälkiselvitysvarausta (maisemointi) on tilinpäätöksessä 8 727,45 euroa. Varausta käytettiin 4 176,84 euroa vuonna 2023.

Tilinpäätöksessä 2021 Särkängsalmen silta -hankkeesta tehty 1 300 000 euron investointivaraus siirretään taseessa varauksista poistoeroon, koska hanke on valmistunut ja poistoeron vähentäminen alkaa. Tämä aiheuttaa kirjauksen sekä varauksen vähennykseen että poistoeron lisäykseen vastaavalla summalla. Tällä ei ole vaikutusta tulokseen.

Kaupungin tilikauden tulos on +10 390 088,04 euroa. Olemassa olevia vapaaehtoisia varauksia puretaan poistoerona suunnitelman mukaan 147 017,97 euroa. Uusia vapaaehtoisia varauksia muodostetaan 10 000 000 euroa edellä esitetyn mukaisesti. Näin kaupungin tilikauden ylijäämäksi muodostuu +537 106,01 euroa, mikä ehdotetaan lisättäväksi edellisten vuosien ylijäämään.

Kaupungilla on taseessaan aikaisemmilta vuosilta kumulatiivista ylijäämää 62,6 miljoonaa euroa. Kun siihen lisätään vuoden 2023 ylijäämä, muodostuu ylijäämäksi yhteensä 63,2 miljoonaa euroa.

Tilikauden tulos ei anna aihetta kuntalain 118 § mukaisiin tasapainottoimenpiteisiin.

Kaupunginhallitus päättää 25.3.2024

- **merkitä tiedoksi tilikauden 2023 tuloksen +10 390 088,04 euroa**
- **tulouttaa poistoeroja suunnitelman mukaan 147 017,97 euroa**
- **muodostaa uusia vapaaehtoisia varauksia 10 000 000 euroa**
- **merkitä tiedoksi tilikauden ylijäämän +537 106,01 euroa, mikä ehdotetaan lisättäväksi edellisten vuosien ylijäämään**
- **hyväksyä ja allekirjoittaa tilinpäätöksen ja**
- **lähettää vuoden 2023 tilinpäätöksen tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajille.**